

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1983

AUGUSZTUS

SZABÓ GYÖRGY

A Pál-utcai férfiak

Színmű két részben '

Szereplők:

NEMECSEK ERNŐ
BOKA
WEISZ
KOLNAY
GERÉB
CSÓNAKOS
ÁTS FERI
NAGY PÁSZTOR
MÉG NAGYOBB PÁSZTOR
NEMECSEK NÉNI
NEMECSEK BÁCSI
LÁNY
IDEGENVEZETŐNŐ
JANÓ
TURISTACSOPORT

Történik a Pál-utcában, Nemecekek lakásán, valamint a Fűvészteremben, akkor és azóta

I. RÉSZ

BOKA *(bejön a csupasz színre)* Hölgyeim és uraim, ime... a grund! A pesti gyerek alföldje, rónája, síksága. A végtelenség és a szabadság... *(belenéz a kezében tartott nyitott könyvbe)* ... szóról szóra úgy, ahogyan azt Molnár Ferenc ezerkilencszázhetben megörökítette volt. Vagyis... itt a palánk, amott a tűzfalak. *(Nézi egy kicsit, ahogy a palánk bejön vagy leereszkedik stb.)* A grund egyébként akkor... üres volt, amint ez egy üres teleikhez illik is. Hátul, igaz, volt egy másik telek, azon gőzfűrészt ... *(bejön valami gőzfűrészféle, inkább csak egy kémény; a kéményből ritmusosan fehér gőz pöfög)* ... igen... és telis-tele volt farakásokkal. Egy tót is lakott egyéb-ként a hátsó telken, a fát őrizte, hogy el ne lopják, vagy föl ne gyűjtsák.
JANÓ *(nagy kalapban bejön, sámlit hoz, hajlong, pipája a gőzfűrésszel szinkronban eregeti a pamacsokat; majd Janó hátramegy és a sámlira leül)*
BOKA Hát... ennyi. *(Beucukja a kezében tartott könyvet)* Mint méltóztatnak látni, a legapróbb részletekig minden hűségesen helyre lett állítva, ki lett találva, hála alapítványunknak, mely a bombázások után amúgy is újra csupasz telket visszavásárolta és nem kis áldozattal. hajdanvolt ifjúságunk emlékhelyévé alakította át, rajta Nemecesek Ernő szobrával.

Bejön a szobor, lépcsős talpzatával együtt

Mert hiszen ma már mindenütt csupa nagybetűvel írják a nevét!

TURISTACSOPORT *(közben beszállingózott a kapun: három nő, két férfi, valamint — ezúttal — Weisz, mai öltözékben. A csoport mindenhová együtt halad)*

BOKA És így a Nemecesek fogalom, úgy is mondhatnánk, hogy a Nemecesek, az Nemecesek! *(Felteszti tányérsapkáját, melyre az van írva: Pál utca)*

IDEGENVEZETŐNŐ És ez a telek, you see, az amerikai prairiket helyettesítette. A hátulso rész, a fatelep, volt minden egyéb. Ez volt a város, az erdő, a sziklás hegyvidék, szóval mindennap az volt, amivé éppen kinevezték. *(Szöveg közben Bokához ér, akitől átveszi a könyvet; legközelebb már ő néz bele)*

BOKA *(a turistákhoz)* Kérem, szabad fotózni!
IDEGENVEZETŐNŐ *(a könyvből)* És a farakások tetejére erődök voltak építve.

BOKA És minden erődnek megvolt a maga kapitánya.
IDEGENVEZETŐNŐ *(már nem a könyvből)* Kapitány, főhadnagy, hadnagy. A hajdanvolt elnök pedig, később a híres Boka tábornok... nos hát, hölgyeim és uraim...

BOKA *(szalutál)* ...és Boka tábornok én vagyok! *(Pózba áll a szobor előtt)*

Az egyik turista villanófénnyel fotózik

WEISZ *(kezében hosszú sportszatyorral kivált közben a csoportból; Bokához lép, mosolyog)* Minden a régi? :OKA *(megvárja, míg lefényképezik, és a csoport ki-felé indul) Hála istennek!*

WEISZ Kíváncsi voltam, mi újat tudnak mondani. Hát, öregem... semmit. *(Leül a szobor talpzatára, keresgél a szatyorban)* Az egész történet bukéja elszállt valahogy... a grund pedig, akárhogy nézem, bizony összement.

BOKA Már hogyan ment volna össze, mikor ugyanakkora?
WEISZ Mégis összement. A fene érti. És már csak mi tudjuk, igazából milyen volt!

IDEGENVEZETŐNŐ Köszönjük, Boka úr... itt az elszámolás... Még nem tudom, legközelebb mikor jövök. *(Siet a csoport után, kifelé)*

BOKA De... kezét csókolom... egyébként jól van?
IDEGENVEZETŐNŐ Ebben a rohanásban? *(Éltűnik)* BOKA Rendes nő!

WEISZ Manapság mindenki rendes, és mindenki rohan. *(Előveszi a megfakult piros-zöld Pál-utcai sapkát a táskából, majd fölteszi)* Elhoztam a régi sapkát is. A Csele egyébként nem jön, és a Kolnay se.

BOKA *(leveszi a tányérsapkát, megtörli a homlokát; később cigarettára gyújt)* .De, a Kolnay jön.

WEISZ Pardon, nem a Kolnay, a Barabás... az nem jön!
BOKA *(minden érzelem nélkül)* Persze hogy nem jön, ha egyszer meghalt.

WEISZ Igazán? Azt hittem, még mindig Kanadában él. És Richter?

BOKA Kimentetté magát.

WEISZ Leszíknek meg valami zűrje van, sikkasztott vagy efféle. Ingem viszont kis híján elemésztettek Auschwitzban, talán hallottál róla. *(Papírszalvétában szendvicset vesz elő)* Akarsz egyet?

BOKA *(elhárító mozdulattal)* Köszönöm.

WEISZ *(beleharap a szendvicsebe)* Hány éve is, hogy nem láttuk egymást? *(Kis szünet után)* A kis Szebenics, ha jól tudom, még az olasz fronton esett el. A Wendauer meg, akinek a vörösingesek közt a legkisebb volt a lába, állítólag léggömbös lett, vagyis tűzérési megfigyelő, és a tartókelet ellőtték, a szél ragadta el, soha nem találták meg aztán.

BOKA Ez még az első világháborúban volt!
WEISZ Az elsöben, stimmt! Annyi háború volt ... néha összekeverem. *(Megint harag egyet a szendvicsből)* Igazából, valljuk be, ezt annak idején se te nem gondoltad volna, se én. Rágtuk a gittet ... már aki rágta... és boldogok voltunk. Sokat töprengtem az-óta ezen. Most itt ülök a talapzaton, és nem kenyér-héjat rágok, és doktor Weisz vagyok, pontosabban dupla doktor, mert a nevem elé is jut egy doktor, meg a nevem után is, és ennek ellenére nemegyszer úgy érzem, barátom, hogy tulajdonképpen neki volt igazza.

BOKA Kinek?
WEISZ *(a feje fölé bök, a szoborra)* Hát... neki. BOKA *(komolyan)* Ja, igen!
WEISZ Mert végül is idejében abbahagyta az egészet. Idejében hagyta abba, és hősien.

BOKA *(elgondolkozva és lassan)* Tudod, azért arról, hogy mi a hősi és mi nem az, sokat lehetne gondolkodni. *(Felderül)* Á! Megjöttek a többiek is!

CSÓNAKOS *(lép be a palánk kapuján Kolnayval)* Pa-puskám! *(Előreszalad, hogy megölelje Bokát, de az utolsó pillanatban megtorpan. A sapkát veszi elő)* Oppardon ! *(Felteszi, szalutál)* Csónakos!

BOKA *(felteszi a tányérsapkát, szalutál)* Boka! Isten hozott!
KOLNAY *(szalutál)* Szervusz! Kolnay!
BOKA *(neki szalutál)* Szervusz, kérlek! Szervusz!
KOLNAY *(Weisznek)* Szervusz!
CSÓNAKOS *(erős, nagy szál ember. Az se baj, ha kopasz)* Papuskám! Hogy ezt is megértük! *(Megölelte már Bokát, most Weiszet kapja fel és pörög vele)* Weisz főhadnagyl!

WEISZ Doktor Weisz.
BOKA Söt ! Dupla doktor!
KOLNAY Soha nem nő be a fejetek lágya? *(Nevet)* Kolnay főhadnagyl, hármas eröd.

CSÓNAKOS Gyerekek! Baromi! összefutok vele... éppen a palánknál. Nem az elegáns Kolnay ez véletlenül, mondom én. És, mit tesz isten! Bizony, hogy ó ! Gyerekek!

KOLNAY És ennek örülsz olyan nagyon?
CSÓNAKOS Én mindennek, örülök. Remélem, te is doktor vagy?

KOLNAY Én semmi nem vagyok.
CSÓNAKOS Nem baj, akkor is büszke vagyok rád. Én mindenkire büszke vagyok, aki a mai napot egészségben megérte, és közben doktor lett. *(Körülnéz. Örömmel)* És itt semmi nem változott!

WEISZ *(fölfelé, a szoborra)* Kivéve... ezt!
CSÓNAKOS Ja, igen. *(Megnézi)* Amikor elmentem, a szobor még nem volt. *(Szalutál neki)* Szervusz, szegény Nemecek.

WEISZ Miért volna szegény?
KOLNAY Mert nem lehetett dupla doktor.
CSÓNAKOS Sokszor eszembe jut odakünn, hogyan szeretne volna földhöz teremteni szegénykém a Nagy Pásztort, vagy a Még Nagyobb Pásztort. Vagy, legalább, az Áts Ferit!
WEISZ De hiszen az Áts Ferit csakugyan ő intézte el! Mégpedig itt!
CSÓNAKOS Ó? Nem én? *(Kolnayhoz)* Emlékszel?
KOLNAY Én már nem emlékszem semmire.
BOKA Akkor miért vagy itt?
WEISZ Ha nem csalódom, a csatát éppen az döntötte el, hogy Nemecek Ernő nekirontott az Áts Ferinek.
CSÓNAKOS Illetve... én. Nekirontottam az Áts Feri-nek, aki persze hanyattesett. Kicsi a rakás, kiáltom erre én. És rádöntöm előbb a Nagy Pásztort, aztán a Még Nagyobb Pásztort ... így volt? És, már meg-bocsáss, de a Nemecek Ernő, emlékezetem szerint, csupáncsak trombitázott, szegény. Jelzem, hamisan.

KOLNAY Nem trombitázott ... Trombitált!
CSÓNAKOS Nem azt mondtam?
KOLNAY Te azt mondd... trombitázott. Holott, a trombitálni ... nem ikes ige!
CSÓNAKOS Nem... micsoda?
KOLNAY A trombitálni. Nem ikes ige. És egyébként is, én trombitáltam.

CSÓNAKOS Hát ha kiigazodik köztetek valaki ...?! *(Bokához)* Papuskám, vajon a vörösingesek még meg-vannak?
BOKA Szeretném bejelenteni, hogy ezúttal nemcsak a vörösingesek jönnek a grundra, hanem a turisták is.

KOLNAY No ne...!
CSÓNAKOS Ha Bokának fontos, éngem nem zavar! BOKA Ezek tisztességes emberek, megváltották a jegyet, bejöhettek és megnézhetnek minket. Végtere is, ez úgyszintén a Nemecek Ernő emlékének ápolása.

CSÓNAKOS Meg a miénk.
BOKA Meg' a miénk.
KOLNAY És mégis ugyanazt csináljuk, mint akkor? BOKA Persze. A Pál-utcai fiukat mindenki olvasta, következésképp mindenki pontosan tudja, mi is történt valójában. És mindannyian úgy is viselkedünk majd!
WEISZ Kivéve ... őt!
BOKA No, igen. Kivéve, persze, .. őt.
CSÓNAKOS Szegény, hogy ezt nem érthette meg!
KOLNAY Még szerencse.
WEISZ *(Kolnayhoz)* Mi bajod van?
KOLNAY *(Weiszhez)* No, majd pont neked fogom el-mondani. *(Szalutál a szobornak)* Szervusz, Nemecek, legalább ennyi értelme volt, hogy belemerítették a vízbe... ez a szép márványszobor.

WEISZ *(Kolnayhoz)* Ha fanyalogsz, fiam, jobb, ha el se jössz. CSÓNAKOS *(szintén Kolnayra támad)* Vagy csak azért jöttél, hogy elrontsd az egészet?
BOKA Nem érdemes veszekedni, mindig veszekedtünk, ezután is veszekedni fogunk, nem érdemes veszekedni. És megint visszahátrálunk most majd az időben, és megint elfelejtjük szép lassan, mi is történt köz-ben. És ugyanazok leszünk, akik akkor voltunk, és ez a nagy ajándéka a Pál-utcának. Hogy nekünk van Pál-utca, és másoknak, nincsen, és kénytelenek fizet-ni azért, hogy lássanak olyanokat, akinek volt ifjúsága és eszménye és hősi halottja. És eljön majd a grundra a Nemecek néni is... és koszorút hoz...

CSÓNAKOS *(közbeváág)* No ne... Ide?
BOKA *(a talpazatra mutat)* Ide...
CSÓNAKOS Ez nagyon szép lesz... Ez túl szép lesz ... Már érzem, hogyan fogja előnteni a szememet... *(Kolnayhoz)* ... a micsoda is?
KOLNAY A könny.
CSÓNAKOS Igen, a könny. Kösz. És a tiédet úgyszintén, Kolnaykám. És a Bokáét is. De még a Weiszét is. WEISZ Hogy érted, hogy „de még a Weiszét is”? CSÓNAKOS Lehet, hogy a pronunzásiem nem egészen magyaros már, de még pontosan ki tudom fejezni, amit. akarok. *(Átöleli Weiszet)* Te például egy vacak kis béka vagy, és dupla doktor. *(Megcsókolja az arcát kétoldalt)* Drága barátom!
WEISZ *(akinek jölesik a szeretet, kibontakozik az öle-lésből. Felemeli mutatóujját)* Figyelj ! *(Csónakosnak)* „Háromnegyed egykor...” *(Csónakos hallgat. Weisz körülnéz)*

KOLNAY „Háromnegyed egykor, épp abban a pillanatban, amikor ...”
BOKA *(és Kolnay együtt)* „... amikor a természetrajzi terem katedraasztalán...”
CSÓNAKOS Persze! *(Harmadiknak csatlakozik a szöveghez)* „... amikor a természetrajzi terem katedra-asztalán hosszú és sikertelen kísérletek után végre-valahára ...”
KOLNAY *(hozzájuk kapcsolódik)* ... nagy nehezen, izgatott várakozás jutalmául...
WEISZ *(csatlakozik a szavalókórushoz, vezényli azt)* ...a Bunsen-lámpa szintelen lángjában ... fellobbant ... *(felemeli a kezét, hogy hallgassanak; most már csak ő mondja, áhítattal)* ... fellobbant egy gyönyörű, smaragdöld csík ... !” *(Két keze a magasban, hogy maradjon egy kicsit az áhítatos csönd. Majd Csónakoshoz fordul; prózaian)* Mutasd a szemed.

CSÓNAKOS Tessék!
WEISZ *(Bokához, majd Kolnayhoz lép, hogy ellenőrizze a könnyeket. Mindegyikük lehúzza szemhéját)* „Smaragdöld csík”... ezt nem lehet, uraim ... ' *(el-csuklik a hangja)* ...ezt nem lehet megindultság nélkül elmondani. Mert mi is volt ez, kérdem. Mert ez volt az ifjúság. Egy smaragdöld csík a Bunsen-lámpa szintelen lángjában ... és nekünk nincs más, nem maradt más, mint hogy újra és újra visszatérjünk ehhez a smaragdöld csíkhoz, akármilyen történet köz-ben ... *(megveregeti Csónakos vállát)* ... papuskám.

CSÓNAKOS És miért pont nekem mondd ezt? Mondd a többieknek is!
WEISZ Mondom. Mindenkinek mondom.

CSÓNAKOS Miért? Annyi minden történt közben? WEISZ Jobb, ha nem mondok semmit.

CSÓNAKOS Egy dupla doktor nekem ne is mondjon. Egy dupla doktor ne legyen kedélybeteg. Mind vittük valamire. Itt vagyok én... vagy itt a Boka! Mi dolga van? Sétál föl s alá, és fizetik. A fején arany betűkkel a tányérsapka. A jegyeket kell csak letépnie...

BOKA Még azt sem!

CSÓNAKOS Vagy még azt se. És fotózzák. És világ-hírű. Vagy itt van ... teszem azt ...

KOLNAY ...vagy itt vagyok én.

CSÓNAKOS Vagy itt vagy te. Vagy a Geréb.

WEISZ Az nincs itt.

CSÓNAKOS Csakugyan! És hol a Geréb?

BOKA A Nemecek nénit hozza el.

KOLNAY Itt vagyok én, csak hogy én nem vittem sem-mire.

CSÓNAKOS Ugyan már! Az elegáns Kolnay? KOLNAY Csak annyit mondok... az én nevemben egy ipszilón van. És ráadásul a legvégén.

CSÓNAKOS És?

KOLNAY Jobb, ha csak ennyit mondok.

CSÓNAKOS Ha csak ennyit, akkor csak ennyit. Egyéb-ként ... mint mondom is, változatlanul elegáns vagy. Ezt annak idején irigyeltem. Ráadásul a neved is jól ejthető, Kolnay, angolul Kolné... remek! Tudod, mi-re vittem volna én egy ilyen névvel? Mert az enyém-nél mindenkinek kitörök a nyelve, amikor azt mond-já... Kszonakosz, mintha ráadásul görög volnék!

WEISZ És nem vagy az?

CSÓNAKOS Én, papuskám, paragvái vagyok. Ott is van hajó. *(Bokához)* És Geréb is sokra vitte, mi? BOKA Hát...

CSÓNAKOS Milyen kocsival jár? Mert, ami engem illet, éri mindent megkaptam az élettől.

KOLNAY *(enyhe ingerültséggel)* Te nem tudsz másról beszélni, csak magadról?

CSÓNAKOS Jó, akár hallgathatok is. *(Bokához)* És először mi jön? A koszorúzás?

BOKA Gerébnél csináltattuk a koszorút, mert. jutányosabb. Jól menő virágüzlete van. De a koszorúzás a legvégén lesz, itt gyülekezünk, aztán megisszuk a csokoládét a Nemecek néninél, kimegyünk a fűvész-kertbe ... tehát a szokásos program. Majd vissza ... ide. És jön a legfontosabb, a csata.

KOLNAY Be is öltözzünk?

BOKA Már nem kell, már gumiból vannak a homok-bombák, és ráadásul így csinálnak ... pakk-pakk ... Zseniális. És a zászlót sem kell már ellopnia Geréb-nek, mert a zászló odafönn automatizálva van, csak megnyomok egy gombot itt, és amott följön, akár az autoantenna. *(Megnyom egy gombot a talpazaton: az erődön feljön a zászló, mely nylonból van, és színtelen)* A szélgépet most nem nyomom be, mert a nyíló amúgy is nehezen viszi.

KOLNAY Illetve ... lobogtatja.

BOKA Igen. Lobogtatja, hiszen zászló. Ám... nos, mi ez? *(Megnyom egy másik gombot. Trombitaszó)* CSÓNAKOS A trombita!

WEISZ És ez a zászló?

BOKA Talán nem tetszik?

CSÓNAKOS Micsoda technika!

BOKA Gondolkoztunk, milyen legyen. A színek már mind le vannak foglalva. Jelzem, a betűk is. Írjuk fel, hogy Pál-utca? De hogyan? Latin betűkkel ,vagy netán arabul? Csak bonyodalom támad. Ide a világ minden tájáról jönnek, ki-ki azt láthat bele a zászlóba, amit csak akar.

WEISZ Hát akkor ez ... remek!

BOKA *(megnyomja a gombokat; a trombita elhallgat; a zászló visszahúzódik)* Az egésznek manapság amúgy is csak jelképes értelme van. Nem mindegy, hogy milyen, amikor manapság ki a fene fog meghalni egy zászlóért?

KOLNAY *(felfelé)* És ő ... ?

BOKA Benne van az útikönyvben. Tehát igaz. Vagyis hogy... meghalt, rendben van, és ha nem halt volna meg, most bizonyára ő nyírja a fűvet a grunton, vagy efféle. De nem így történt, emléket tehát számon tartjuk.

KOLNAY De hát én ...

WEISZ Bocsánat, a trombita nálam van. Tudom, hogy te szerettél volna egy kicsit trombitálni, de a trombita mégis nálam van. *(Előszedi a táskájából)*

BOKA *(elveszi, kibontja az újságpapírból)* Gyerekek! Hogy ez is előkerült! Nem tudtunk róla!

CSÓNAKOS *(elveszi, megfújja, a trombita nem szól)* BOKA *(Weiszhez)* Felajánlod a műzeumnak?

WEISZ Majd ha bolond vagyok!

CSÓNAKOS Nem szól.

KOLNAY *(elveszi a trombitát Csónakostól)* Bocsánat, én voltam a trombitás. *(Belefúj, próbálgatja: a trombita nem szólal meg)* Nincs eltömvé?

WEISZ Minek nézel te engem?

KOLNAY *(a térdéhez ütögeti a trombitát)* Nem homokot tömtél bele?

WEISZ Kikérem magamnak! *(Elveszi a trombitát, visszatekeri az újságpapírból)* Ez egy műtárgy! CSÓNAKOS Dollárban is legalább hatezer!

KOLNAY *(Bokához)* Akkor... hogyan fogok én trombitálni?

BOKA Majd tátogsz, vagy mit tudom én ... onnan szól ügyis!

WEISZ *(mutatja)* Ide teszed a két tenyeredet, és azt mondd... trará ... trará ... És befogod az orrod. Én a trombitát nem adom.

KOLNAY És akkor elhiszi valaki is, hogy megfújtam? Ugyan!

CSÓNAKOS Hiszi, nem hiszi, te csak fújjad. Én is így csináltam, amikor szegény jó Ernőt meglátogattuk, és a halálos betegágyánál...

KOLNAY ... pleonazmus ...

CSÓNAKOS *(ránéz Kolnayra)* ...és a halálos beteg-ágyánál felidéztek a csatát, és elhitte, hogy fújom, és örült neki.

BOKA *(komolyan)* De a Nemecek néni előtt most majd vigyázz, óélotte ilyesmit semmiképpen ne mondj, mert semmit nem szabad előhozni, ami őt a tragédiára emlékezteti, világos?

CSÓNAKOS *(szalutál)* Természetesen, világos. *(Kolnayhoz)* Milyen tragédiáról van szó? Aha! *(Weiszhez)* Tedd el! Tedd el rögtön!

WEISZ Ne kiabálj, és nem teszem.

CSÓNAKOS Most mondta a Boka, hogy mindent tegyünk el, ami a néni valamire emlékezteti. És ez a trombita például mire emlékeztetné őt? Nos?

WEISZ Boka nem ezt mondta.

CSÓNAKOS Mire emlékezteti? Nem jössz rá? Meg-mondom... trombitára!

WEISZ *(mérges)* Ide figyelj, Csónakos ... én ritkán gurulok méregbe. Ám ha...

CSÓNAKOS Ám ha... ?!

WEISZ ...ám ha elrepül a bal csapottam ... CSÓNAKOS *(megemeli a mellénél fogva Weiszet. Bokához)* Tábornok, valami Weisz ingerel engem, és én, ha sokat ingerelnek, a Weiszet szájon vágom. KOLNAY Hoppá!

CSÓNAKOS *(leereszti Weiszet, ránéz Kolnayra)*

KOLNAY Mondom: hoppá!

CSÓNAKOS *(zavartan)* És ez mit jelent? Mit akarsz ezzel mondani?

BOKA *(kiált)* Csapat! *(Oldalba böki Csónakost)* Csapat! *(Megnyomja a gombokat)*

A zászló kijön, a trombita egy menetet szól

CSÓNAKOS *(Bokához)* Miért mondd folyton azt, hogy... csapat! *(Észreveszi, hogy Geréb igyekszik befelé, nagy sötét szakállal; egyik karján Nemecek néni, a másikon a koszorú. ,Sötét csíkos ruhában van, mozgása hasonló egy vidéki szatócsera)*

GERÉB Jól, van, fiúk, pihenj, pihenj! *(Leteszi a koszorút a talpazatra, odafordul Nemecek nénihez, szalutál)* Nemecek néni, a régi gárda felsorakozott! NEMECSEK NÉNI Milyen rendesek maguk, fiúk!

CSÓNAKOS Rám tetszik ismerni?

NEMECSEK NÉNI A Weisz!

CSÓNAKOS A Csónakos!

NEMECSEK NÉNI Ó, igen! A Csónakos! Aki trombitázott!

KOLNAY Trombitált.

CSÓNAKOS Főhadnagy, hármas erőd.

WEISZ Pardon, a hármas erőd én vagyok. *(Szalutál)* Weisz. Kezeit csókolom!

CSÓNAKOS *(megsemmisítő pillantást vet Weiszre)* Tizenegy órát repültem ezért, kezeit csókolom! NEMECSEK NÉNI Maguk milyen rendesek!

GERÉB Oszolj!

BOKA *(felemeli az ujját, Gerébnek)* Várj egy kicsit! *(A többieknek)* Oszolj!

NEMECSEK NÉNI Ha maguk nincsenek, fiúk, akkor ... tulajdonképpen ... *(Elcsuklik a hangja)*

GERÉB *(belekarol Nemecek néniébe)* Már megint, kedves néni! Hiszen azt tetszett ígérni nekem, hogy nem tetszik visszagondolni arra, ami akkor történt! Ugye ezt tetszett ígérni nekem!

NEMECSEK NÉNI Igen... nem... nem ! Persze hogy nem! Igen, ezt ígértem!

GERÉB Nemecek néni fél egy kicsit ettől a helytől. Hiába mondom neki, hogy ami volt, az volt, ami el-múlt, az elmúlt, hogy a fiatalság ... bolondság, Hiába mondom.

NEMECSEK NÉNI *(egyetértően bólogat)* Így van! GERÉB Jobb is talán, ha átmegyünk innen a Rákos utcába, a néniékhez, igaz, néni? És ahol szegény jó Ernőnk emlékezetére megisszuk a finom, forró csokoládét. *(Egy székert hoz be, arra Nemecek néni leül)* Így ni ... mennyivel jobb itt, nem igaz?

NEMECSEK NÉNI A mi lakásunk mindig hűvös.

KOLNAY Milyen utcában is vagyunk most? NEMECSEK NÉNI A Rákos utcában.

KOLNAY Rákos? Nem „i”?

NEMECSEK NÉNI Rákos. Nem „i”!

KOLNAY Akkor jó!

GERÉB A hűvös lakásban pedig jól fog esni a forró finom csokoládé ... ugye, Nemecek néni?

NEMECSEK NÉNI *(felugrik)* Jaj, csak el ne felejtsem!

GERÉB *(visszanyomja az asszonyt a székre)* Majd én szólok, nem jó, ha így tetszik hirtelenkedni, Nemecek néni. Még megvárjuk a vörösingeket is. *(A többiekhez)* Nem ültök le?

NEMECSEK NÉNI Persze. Megvárjuk

GERÉB Tessék talán addig beszélgetni egy kicsit! Ezek a fiúk mind nagyon kedvesek!

NEMECSEK NÉNI Igen ... tudják, amikor meglátom magukat... nekem mindig visszafelé halad az idő. KOLNAY Az idő?

GERÉB *(Nemecek nénihez)* Igen, az idő, jól tetszik mondani, ezért vagyunk itt mi is, mert ilyenkor tulajdonképpen mintegy visszahátrálunk a múltba.

KOLNAY Szóval... nem Rákosi utca. Rákos utca!

NEMECSEK NÉNI Igen, miért?

GERÉB *(Kolnaynak)* Ne szólj közbe. Mert ilyenkor ... mondom... tulajdonképpen visszahátrálunk a múltba, a nagy pillanatig, amikor még tiszták voltunk, és szentek voltunk, mert akkor még gyerekek voltunk. És amikor aztán szegény jó Ernő ...

NEMECSEK NÉNI *(kiált)* Nem!

GERÉB Khm

CSÓNAKOS Akkora század van, Geréb, és olyan otthonos vagy, de mondd csak a hülyeségeket... *(Nemecek nénihez)*

Kezeit csókolom. Hogy van a Nemecek bácsi?

NEMECSEK NÉNI Ó, köszönöm, ő csak megvan... ahogy mindig is megvolt ...

NEMECSEK BÁCISI *(betol egy régi Singer-varrógépet, leül mögéje, s dolgozik)*

NEMECSEK NÉNI ...Ezért igazából is tudok róla mit mondani. Megvan, dolgozik... *(A többieknek)* A férjem, mint tudják, egyszerű szabómester.

WEISZ *(Gerébhez)* Az se világos, miért akarsz te, bennfenteském, annyira visszahátrálni a múltba, amikor a zászlót végül is te loptad el. És ha nem loptad volna el a zászlót, a drága jó Ernőd még mindig élne!

GERÉB Hozzám beszélsz? *(A többiekhez)* Meghívtuk..., illetve a néni meghívta persze a vörösingeket is.

KOLNAY Már szó volt róla.

GERÉB Mert az az álláspontja a Nemecek nénié, hogy ma már teljesen mindegy, ki állt ezen az oldalon, és ki amazon. Mármost a végeredmény tekintetében.

BOKA Hát, igen!

CSÓNAKOS És jön a két Pásztor is?

NEMECSEK NÉNI Meghívtam .mindenkit, aki él. GERÉB Nagyon szépen köszönjük. Tetszik tudni, a Nemecek-lakás immár közkinccs. A Nemecek-lakás immár ... mindenkié!

TURISTACSOPT *(benyomakszik a színre. Öltözék a harmincas évekből)*

IDEGENVEZETŐNŐ Hölgyeim és uraim... *(Belenéz a könyvbe)* A kis Rákos utca szerényen húzódik meg a lármás Üllői út mellett. Csak a szél zúg rajta végig, és erősen zörgeti a gázlámpák üvegtábláit. Még a lakók is, akik rendszerint hangos pletykára szoktak gyűlni az udvarra, most lábujjhegyen mennek el a Nemecek szabó ajtaja előtt..." *(Nemecek bácsira mutat, aki erre se reagál)* Íme, akiről szó van... a Nemecek szabó. És aki a kedves felesége... *(Nemecek néniére mutat; ő feláll, és meghajol)* ...a Nemecek anyó!

BOKA Kérem, szabad fotózni!

IDEGENVEZETŐNŐ Pardon?

BOKA Szabad fotózni. *(Nemecek néniére mutat)* Die Mutter!

IDEGENVEZETŐNŐ Ó, igen, szabad fotózni, bitte schön!

A turisták egyike majd — igaz, körülményesen, magnéziumporral — fényképez

NEMECSEK NÉNI *(állva, papírról olvas)* A lakásomban, mely védett emlékhely, szükségesnek tartom el-mondani minden kedves látogatónak, hogy megérintett minket annak idején a nagy gazdasági világválság, azután jött a háború megint, és lebombáztak, felgyújtottak, pincébe tereltek, és hogy kukoricamálét ettünk az urammal, aki csak egyszerű szabómester. És hogy mindezek ellenére mindennel meg vagyok elégedve, és nemcsak én, hanem az én egész kis kollektívám, vagyis a férjem, mert az ég vég-eredményben kék, a fű végeredményben zöld, és hogy e kétszobás lakásban béke van, valamint boldogság. *(Gerébre néz)*

GERÉB *(új papírlapot ad neki)*

NEMECSEK NÉNI *(ezt is felolvassa)* És hogy a fiam emléke szent és sérthetetlen, hiszen idejében felismerte lakáshelyzetünket és könnyíteni akart rajta a maga áldozatos módján, és időnek előtte eltávozott, és így megmaradt mind a két szoba, áldozatosan ápoljuk hát az emléket, és nagyon jól tudjuk, hogy néki köszönhetjük mindazt, amit néki köszönhetünk.

TURISTACSOPT *(tapsol; tagjai sorra kezet ráznak Nemecek néniével, majd elindulnak kifelé. Utoljára Idegenvezetőnő köszön el Nemecek nénitől)*

GERÉB *(színtén gratulál)* Nagyon jó volt! Nagyon jó! BOKA *(Gerébhez)* Az nagyon jó a szövegdedben, hogy utalsz a haladásra. Én soha nem vesztettem el, erre vonatkozólag, optimizmusomat. Végére is, hol lakhattak volna azelőtt egyszerű szabók ilyen lakásban?

WEISZ Mindig abban laktak.

KOLNAY Meg van írva.

BOKA Akkor az a haladás, hogy még mindig abban laknak!

CSÓNAKOS Ez tipikusan közép-európai beszéd.

WEISZ Mert?

CSÓNAKOS Mert nálunk kunyhóban laknak.

GERÉB És a történelmi folytonosságot Nemecek bácsi fáradhatatlan varrógépe képviseli. *(Nemecek nénihez, aki a turisták kivonulása után visszarogy a szék-re és törölgeti magát)* Jelzem, azt a papírt tetszett elővenni, amelyik majd a bombázások után jön, és most még csak az első világválságnál tartunk, sőt mindjárt innen is visszahátrálunk, egészen a századelőig, mihelyt megjöttek a vörösingések No de... ahogyan elmondani tetszett, az igazán lendületes volt.

KOLNAY Én meg azt mondom, hogy a sok beszéd fogja tönkretenni a világot, mert a szavak a sok használatból nyúlóság lesznek és ránkfolynak, és mind olyanok leszünk, mintha takonyal vagy marcipánnal lennénk leöntve.

GERÉB Nem szégyelled magad? Hogyan beszélsz? Egy idős asszony előtt?

KOLNAY *(Gerébhez)* És te, amit ránk öntöttél, le is nyalod.

NEMECSEK NÉNI *(Gerébhez)* Valamit nem jól csináltam volna?

GERÉB *(türtözteti magát, az előbbi sértésre nem reagál)* Tessék csak nyugodtnak lenni, nemcsak a néni keveri össze a történelmet, a fontos, hogy végre visszajussunk a gyerekkorba, ahol aztán majd kiderül,

mennyire fontos és még inkább ... mennyire pozitív volt a szerepem! *(Kolnayra néz)*

NEMECSEK NÉNI Ő, maga nagyon rendes fiú! Maguk mind nagyon rendesek!

GERÉB *(továbbra is Nemecek nénihez beszél, de igazából a többiek mondja)* Azért valami különbség mégis van, kezeit csókolom, mert igaz, hogy mind nagyon rendesek vagyunk, de azért én vagyok a legrendesebb, hiszen tetszik tudni?

NEMECSEK NÉNI Tudom, tudom ...

GERÉB Hiszen annyiszor elmondtam már a Nemecek néninek, hogy ha én annak idején önfeláldozóan nem azt csinálom, például, amit csináltam, vagyis progresszíve nem lopom el a zászlót, és így személyesen nem vállalom kockázatot, és nem viszem el a fűvészkertbe, bizony soha senki nem szólhatna szegény jó Ernőről se, hiszen én adtam neki az aprópót, hogy a zászlót visszahozza, és hogy feláldozhatta magát a grundért, tulajdonképpen az is nekem köszönhető. És ... *(körülnéz)* ... ki az igazán aktív tehát az egész hajdani törtélemben? Bizony, csak én! Ki állana tehát tulajdonképpen e szobortalapzaton? Én! Egyetlen akadály, hogy még életben vagyok.

WEISZ Hát igen!

GERÉB Mindenesetre egyszer már le kell mosni rólam, hogy áruló lettem volna, éppen én, az öröklét-be segítőtje Nemecek Ernőnek! Ragaszkodom hát, hogy úgy csináljuk végig most az egészet, hogy szerepem építő oldala emelkedjék ki, és arról, amit csinállok, ne az elvont erkölcs nevében ítélkezzünk, ha-nem a tények alapján, mindig azt nézve, ami faktum, és ugyanígy járjunk el Csónakos esetében is, akihez be kell írni a Pál-utcai könyvbe, hogy ő döntötte fel a Nagy Pásztor és a Még 'Nagyobb Pász-tort, a tetejébe meg Áts Ferit!

CSÓNAKOS Erről van szó ! És kérem az én nevemet is ... csupa nagybetűvel!

BOKA Fiúk, én minden kívánságot teljesítek

GERÉB És úgyszintén mindent igazol a Nemecek néni is ...

NEMECSEK NÉNI *(bólogat)* Igen, igen ...

BOKA És én azt szeretném, hogy mindannyian megnyugodjatok végre, és ezáltal boldogok legyetek!

WEISZ *(kis szünet után)* De a boldogság, barátom, egy-szer s mindenkorra ott maradt a Bunsen-lámpa zöldjében !

CSÓNAKOS Ez egy hülyeség! Miért maradt volna ott? KOLNAY Nem biztos, hogy hülyeség. Én igazán nem bírom a Weiszet, de ezúttal nem biztos, hogy hülyeség.

WEISZ Amikor feküdtem a príccsen, minden este felmondtam. „Háromnegyed egykor, épp abban a pillanatban, amikor a természetrajzi terem katedraasztalán ...” *(Vezényel magának, megáll)* ...Nos, szóról szóra felmondtam akkor, hogy egyetlenegy és azóta soha többé... felvillant a smaragdzöld. És ez is annak köszönhető csupán, hogy valaki magával hozott egy példányt a mi könyvünkéből a lágerbe, és a lapjait szétosztotta, és nekem jutott ez az oldal, fel tudom mondani előlről, hátulról, sor-kezdetek szerint ... és mindig erre a smaragdzöldre gondoltam vissza, és meglehet, ezért maradtam élet-ben is, mert volt egy kor hajdanán, kezeit csókolom, volt egy kor, urak, amikor a nevem még semmiféle feltűnést nem keltett, és ha azt mondtam: Weisz, senki nem kezdett el röhögni, és azt se kérdezte senki, ki volt az úkapám, és hogy lakott-e Tarnopolban, és ez bizony akkor volt, amikor a Bunsen-lámpa fényét bámultuk, és törökmézet árultak a sarkon... és akkor volt, és soha többé. És azóta a törökmézes nyilván jobblétre szenderült, a sarkot szét-lőtték, sőt, alkalmasint a hozzá tartozó bérházat is. *(Villanásnyi szünet)* Csak egyes-egyedül azt a percet nem lehetett szétlőni, azt a fénycsíkot, a kicsöngetés előtt. És én ... *(Gerébre néz)* ... most se fogom hagy-ni, hogy bármit változtassunk rajta, és az egész történeten nem hagyok változtatni egy jöttányit sem, mert akkor ... *(Elakad. Legyint)* A ... ennyi!

GERÉB *(Bokához)* Tábarnok, arról volt szó, hogy most majd mindnyájan elmondjuk az egész életünket? Tábarnok, arról volt szó, hogy olyanok leszünk, mint egy érettségi találkozó? *(Weiszhez)* Ha nem vetted volna észre, amúgy is már a két háború között vagyunk visszafelé, mit emlegeted a lágerodat ... és

...gondolj utána, mit szeretnél te, ha szóról szóra úgy akarod végigcsináltatni a történetet, mint akkor! Utánagondoltál? *(A többiekhez)* Uraim, ha minden úgy folya le most is, mint akkor, úgy a kis Nemeceknek újból meg kellene halnia. És ki lesz akkor a *gyilkosa?* *(Weiszre mutat)* Bizony te!

WEISZ *(megjéj)* De hát ő... *(Nemecek nénihez)* ...vagyis ő ... már nincs!

CSÓNAKOS *(Kolnayhoz)* Igazad van, ennyi a sok beszéd eredménye.

NEMECSEK NÉNI *(feláll)* Akkor hozom a csokoládét. BOKA És nem várjuk meg az Áts Ferit?

NEMECSEK NÉNI Hiszen itt van!

ÁTS *(a bejáratnál Bokához)* Nyomd meg a trombitát! BOKA *(megnyomja a gombot. Egy menet trombitaszó) Csapat!*

ÁTS *(elindul befelé, díszmenetben; mögötte a Nagy Pásztor és a Még Nagyobb Pásztor. Áts kezében üres zászlórúd)*

BOKA Csapat! *(Mindenki tisztelig mindenkinek; ki-veve — persze — Nemecek néni) Szervusz!*

ÁTS Szervusz! Szervusz! *(Nemecek nénihez)* Szervusz! Illetve ... Kisztihand! Nahát!

NEMECSEK NÉNI Isten hozta magukat is, fiúk, maguk is milyen rendesek. Foglaljanak helyet!

ÁTS Rögtön, kezitcsókolom, és majd ha lesz mire. *(Bokához, katonásan)* Csak azért jöttünk el erre a sem-leges területre mi, a fűvészkerti nagy csapat, hogy illő módon megbeszéljük, hogyan támadunk majd, és ti hogyan védekeztek satöbbi. És, hogy ki állja a végén a sört, satöbbi.

BOKA *(a csapatához)* Pihenj!

ÁTS Mert egyelőre se zászlónk, se árulónk, se elképzelésünk, se főirányunk, csak egy árva kis rudunk. satöbbi.

BOKA Kedves Feri, kérek, ne mondd mindig azt, hogy ... satöbbi!

ÁTS *(a Pásztorokra néz)* Azt mondom?

NAGY PÁSZTOR *(bólint)* Azt.

ÁTS *(Bokához)* Nos, lehet, hogy a szenilitás jele. Idő-közben szedtem fel, de ettől még, úgy vélem, a lényeg marad.

NEMECSEK NÉNI Akkor hozhatom a csokoládét, fiúk? ÁTS A magunk részéről megköszönünk, illő tisztelet-tel satöbbi.

NEMECSEK NÉNI *(kisiet)*

ÁTS Kellemes napnak nézünk elébe. Takaros ünnepség lesz a fűvészkertben. Együtt megyünk aztán a Pál-utcába. És megküzdünk egymással, annak szent tudatában, hogy nem a győzelem a fontos ...

BOKA ... hanem a részvétel ! Szervusz!

NAGY PÁSZTOR Meg a sőr.

ÁTS Tudjátok, milyen nagy szó az, ilyen korban... maga a részvétel! Jó hűvös van itt!

NEMECSEK NÉNI *(behoz egy nagy tálcát csészékkel)* ÁTS Jól fog esni a finom, forró csokoládé. *(Vesz egy csészével, ahogy a többiek is)*

NEMECSEK NÉNI Amikor még volt az Ernő, többször gondoltam rá, milyen szép is lesz, és milyen elegáns, hogy amikor majd esetleg mind itt lesznek nálunk, és ő már nagyobbacska, akkor körbehordhatja maguknak, akik mind olyan rendes úri fiúk, a csokoládét!

BOKA Hát igen ... *(Iszik egy kortyot)*

ÁTS És hogy milyen remek lesz az illata ... kezitcsókolom

KOLNAY Az Ernőnek?

ÁTS Arra tetszett gondolni, milyen remek lesz az illata, meg ugyanígy a zamata, meg az íze, satöbbi ... ? NEMECSEK NÉNI *(Kolnayhoz)* Mindig tiszta volt, mindig meg volt fésülve. És olyan madárcontú volt szegény. *(Átshoz)* Tudja, Feri, az én férjem csak egy-szerű szabómester.

ÁTS A munka nemesít, kezitcsókolom. satöbbi. NEMECSEK NÉNI *(a kellemes csokoládéztatás közben)* És többször gondoltam arra is, hogy Ernő, ha már nagyobbacska, mindig szépen elmosogat. És szabó lesz.

CSÓNAKOS Az újvilágban eleinte mosogattam én is, anélkül nem megy. De meg is csináltam magamat.

KOLNAY Ez mit jelent?

CSÓNAKOS Papuskám, nálunk mindenki egyenlő. Illetve ... aki nem az, magára vessen. Mindenesetre,

nincs az a sok gyomorhajó, mint nálatok, ahol fél évszázada mást se mondanak, hogy csak ezt csinál-játok meg még, és csak azt csináljátok meg még, majd akkor jobbra fordul minden, és ti mindent készségesen megcsináltok, és közben mi fordul jobb-ra? De az én életemnek volt értelme.

WEISZ Vagyis?

CSÓNAKOS Például rájöttem, hogy csak utálnivaló, aki folyton kérdez, és pozitív életprogramja nincsen. WEISZ Mert neked van!

CSÓNAKOS Igenis, van.

WEISZ És mi az?

CSÓNAKOS Majd mesélek ...

WEISZ *(előnti a mérget)* Most mesélj! Most mondd! *(Csónakos hallgat)* Halljuk hát, mi a pozitív? A fürdőmedencéd ...

KOLNAY ...amit villannyal fűt ...

WEISZ ...amit villannyal fűtesz?

CSÓNAKOS *(nagyon halkán)* Gyerekek, éri nem ezért jöttem haza.

WEISZ Akkor miért vagy ennyire okos?

CSÓNAKOS Mert az okos te vagy... ?! *(Kitör, kiabál)* Mind meghalunk egyszer! Nem érted?

KOLNAY Azt nem értem, ez most hogyan jön ide.

BOKA *(jóságosan, Nemecek nénihez)* Tetszik látni, nem érdemes bánkódnia a múlton, mert semmivel se másabb a jövő. Az Ernőnk is, ha életben marad, meg-nősül, vagy mosogat, vagy villannyal fűti a fürdő-medencét ... és mivégre? Tetszik látni, a Szebenics is elesett, még az olasz fronton, tetszik látni. És a Barabás is elesett, vagy mi, de mindenesetre meg-halt. Aztán tetszik látni, a kis Wendauer pedig, aki léggömbös lett ...

ÁTS A tartókötelet lótték el. így aztán nem is találták meg satóbbi.

BOKA És ha még egy háború jön, a Weiszből alkalmasint füst lesz, és ha még egy, belőlem hamufolt.

WEISZ *(kis szünet után)* No, vigasztaljon meg benneteket a Boka!

ÁTS *(Bokához)* És azt még nem is mondtad, hogy a Csónakos esetleg szívrohamot kap, és éppen a medencében, ahol persze elmerül.

BOKA Ó, Nemecek néni, ezt még nem is mondtam! ÁTS Tessék hát jobb kedvűnek lenni ... ez van! NEMECSEK NÉNI De ha az Ernő nem esik a vízbe!

Ha nem ragadja el azt a zászlót! Vagy mi a fenét! GERÉB Néni! Ne kezdjük újra!

NEMECSEK NÉNI Ha nem szökik oda a betegágyból, magukhoz, lebírni a két Pásztort!

NAGY PÁSZTOR Minket tessék kihagyni, kezitcsókolom.

GERÉB Nincs valahol vizes ruha?

NEMECSEK NÉNI *(akinek mind magasabbra emelkedik a hangja)* ...És a tüdőgyulladással nem trombitázik ...

KOLNAY Trombitál!

NEMECSEK NÉNI ...akkor mégiscsak felnőtt volna! És marad még valami ideje! És nem ér véget az egész a gyerekkorban! És megnőnnét, és lesz unokánk!

GERÉB Hozzatok valahonnét vizes ruhát, ilyenkor az kell neki.

BOKA De hát, kedves néni...

NEMECSEK NÉNI *(nem esik ki a lendületből)* ...Am ő inkább a dicsőséges önfeláldozást választotta maguk miatt, ahogy azt olyan szépen megfogalmazták, és minden tankönyvben benne van, és így most még-sem lehet itt az egyszülött fiam, és szerelme sem lehet, és nincsen utána semmi, értik, semmi, és így annak sincsen sok értelme, hogy én miért vagyok. És én bizony gyűlölöm ezért magukat, drága fiúk, pedig olyan rendeselek, és mindegyiküket meg tudnám fojtani egy kanál vízben, már isten megbocsássa, amit mondok, inkább maga kapott volna tüdőgyulladást, kedves Boka, vagy mit tudom én, a Weisz, a Szebenics, vagy a Kolnay, vagy a Pásztorok, mind a ketten, és örvendezve. De nem, pont az én szerencsét-len kis madárcsontú Ernőmnnek kellett ez az egész marhaság, nem mondom, amíg játék, addig játék, de ez végül is nem lett az, maga se tudta már, szegény-kém, mit cselekszik, mert belehajszolták azzal a grunddal, aztán magára hagyták, és most persze mindenki sütkérezik az emlékénel, én is, hogy száradna le a kezem, amikor kakaót főzök maguknak.

BOKA *(kis szünet után)* Úgy tetszik gondolni, hogy...

NEMECSEK NÉNI *(legyint)*

WEISZ ...hogy le kellene száradni a néni kezének?

CSÓNAKOS Jelzem, nálunk már olyan fejlett plasztikai sebészet van, mely a lehetetlent egyszerűen nem ismeri!

KOLNAY Hallgass!

CSÓNAKOS Ezt nekem mondtad?

ÁTS És ha megmaradt volna? És ha megnősült volna? Kedves anyuka, én háromszor nősültem, satóbbi.

NEMECSEK NÉNI *(aki szinte belefáradt a nagy monológba)* Volt az utcában egy lány... *(Nemecek bácsihoz)* ...emlékszel? *(Nemecek bácsi felé, de nem felel)* Szép volt a csipője, könnyen szült volna. És ha ő azt elveszi ...

KOLNAY *(őszinte megrökönyödéssel)* A Nemecek bácsi... ?!

NEMECSEK NÉNI Már úgy értem, szegény jó Ernőnk, akkor vasárnap kísétálhattak volna a fűvészkertbe, nincs messze tőlünk, pénzbe se kerül, mindig virágozik valami.

LÁNY *(fekete necc-harisnyában, rövid szoknyában, feszes pulóverben bejön, és megperdül a szín közepén, akár egy divatbemutatón. Aztán kimegy)*

CSÓNAKOS *(fűtölyt)*

NEMECSEK NÉNI Nos hát... ilyen lett volna. Pontosabban ... ő lett volna.

KOLNAY Nem rossz!

WEISZ És a járása! Mint egy lónak, olyan a járása! NEMECSEK NÉNI Egy kis nyár, egy kis holdfény, egy kis hangulat ... itt a másik szobában... ennyi kijárt volna nekik is. *(Vált a hangja)* De ha maguk. gyerekek... *(és a hangja most éles, karcoló)* ...akkor ezt maguk bizony nem érthetik, mert akkor maguknak én csak a Nemecek Ernő mamája vagyok, és a férjem egyszerű szabómester ... pedig hány esztendő is voltam én ... akkor?

BOKA Mindig olyannak tetszik megmaradni a szemünkben, mint amilyenek akkor tetszett lenni.

NEMECSEK NÉNI *(ezen végképp feldühödik)* Hogyan mondta? Hogy... tetszett lenni ... ? Hogy... nekem... tetszett? *(Elsírja magát)*

NEMECSEK BÁCSI *(feláll a varrógéptől, mely erre rögtön eltűnik. Bejön, karon fogja és kivezeti Nemecek néni)*

BOKA *(kis szünet után)* A felnőttek mind ilyenek. Soha nem tudhatja az ember, mivel mit szakít fel bennük. Végtere is, Nemecek néni akkor huszonöt éves volt, ha volt. És néni ... Gondoljunk utána!

KOLNAY Boka, neked mindenkiért megszakad a szíved, s mindannyiunknak az idegeire mégy ezzel... arra nem gondolsz, mi hány évesek voltunk akkor?

CSÓNAKOS Istenem!

WEISZ Okosabb volna a necc-harisnyásat visszahívni.

Szegény Ernő már úgysem tud mit kezdeni vele. ÁTS Ide akarod visszahívni?

BOKA A Pál-utcában nem voltak lányok.

ÁTS A fűvészkertben sem.

CSÓNAKOS Elég baj!

ÁTS Most már ilyenről kár ábrándozni, mert most már a század elején vagyunk újra, és a fűvészkertben, ha nem vették volna észre, és ott a kis híd, amott meg a lámpa.

WEISZ Nem látom.

CSÓNAKOS És, kérlek szépen, a kis Szebenicset se látom.

ÁTS Mondtam már, hogy a kis Szebenicset elfújta a szél! Még az első világháborúban! *(Nagy Pásztorra néz)* Igaz?

NAGY PÁSZTOR Igaz.

WEISZ De ha most annyira visszahátráltunk, hogy már a hajdani fűvészkertben vagyunk, akkor... ad egy ...a Szebenicsnek mégiscsak itt kellene lennie... ad kettő ... nekem viszont nincs itt a helyem, mert én az eredeti történet szerint soha az életemben nem voltam a fűvészkertben.

GERÉB De megállapodtunk, hogy ezúttal minden másképp lesz!

KOLNAY *(Bokára néz)* Már hogyan lehetne másképp? WEISZ Ha én most itt vagyok, akkor ugyanígy legyen itt ... mindenki!

BOKA Hogyhogy... mindenki?

GERÉB Ne zavarjátok össze az egészet!

WEISZ Hát akkor legyen itt, mondom, a Szebenics.

Meg a Wendauer, akinek a kis lába van. Meg a Barabás. Meg... mit tudom én... mindenki, hiszen akkor még nem csapott le közénk a... szóval a... NAGY PÁSZTOR...halál.

GERÉB Hagyjátok ezt a marhaságot!

ÁTS *(Bokához)* Ez a baj nálatok, ez a sok locsifecsi. Mi keveset beszélünk, ti mindent megvitattok. Ha én azt mondom, hogy ez a fűvészkert, akkor ez a fű-vészkert, és az a sziget *(mutat valamire)* ...és ott a híd, amin a Wendauer lépkedett, és minden az, amire azt mondom, hogy az, és kész, és ha a két Pásztor közül valamelyik rábólint. Valamint, hogy ott van például a fa, amiről aztán ő ... mármint az a vakarcs, éberségünk hiányát kihasználva, a nyakunk közé esett. Jelzem, meglepődtem akkor. satöbbi.

KOLNAY És tudod, min lepődnek meg igazán? Ha

történetesen mégis a nyakunkba esne!

GERÉB Aberrált ötlet. Nem kívánom senkinek. Mit mondanál neki?

KOLNAY *(nagyon komolyan)* Tudod mit? Semmit. Csak ...

GERÉB Csak?

KOLNAY ... csak elsírnám magam.

CSÓNAKOS *(hüteltenkedve)* Te ... ? ! Az elegáns Kolnay?

KOLNAY Igen, az elegáns Kolnay, aki az ipszilónjával egy trágyaszóró gépen röpök a pusztá felett.

CSÓNAKOS Papuskám! Nem is mondtad, hogy pilóta vagy!

KOLNAY Vedd úgy, hogy jelképesen fogalmazok. Akkor nincs vele gond. Akkor senkinek nincs gondja velem.

BOKA Miért nem akarsz beszélni?

KOLNAY Mert ... *(Gerébre néz)* ... megállapodtunk, hogy senki nem fogja előadni, mi történt vele azóta, mert ez nem érettségi találkozó. Igaz? Igaz. És most amúgy is úgy kell csinálnunk, mintha gyerekek lennénk újra. Illetve azok is vagyunk.

NAGY PÁSZTOR *(Kolnayra)* Én ezt megismerem, főnök. És ezt most ismerem meg.

ÁTS Még szép!

NAGY PÁSZTOR Ez fújta akkor a trombitát, főnök! KOLNAY És? *(Weiszhez)* Látod, én fújtam.

NAGY PÁSZTOR És az nekünk eléggé kellemetlen volt, az a trombita. Mivel pedig valakit a játék kedvéért most megint vízbe kell dugnunk ... nem lehet-ne ... őt?

KOLNAY Állok elébe. *(Nagy Pásztorhoz)* Tudod, mit? Levegőt se fogok venni. Egy Kolnay tud meghalni úgy, hogy ne vágjon. *(A többiekhez)* Én soha senkinek nem voltam jó, én Afrikában megtaláltam volna a Kis Herceget, de kitelepítettek, és egy időben még kábítószert is szívtam, nem nagy befektetés, elég hozzá egy kurta szárú pipa, csak vasrács legyen benne, és rágyújtasz, és by, by, világ.

CSÓNAKOS Aki ezt érti, annak fizetek.

BOKA Én értem, és a szívem megszakad. *(Szalutál Kolnaynak)*

WEISZ Biztos, hogy érted?

BOKA Talán helyesebb úgy mondani ... megértem. WEISZ Ez az ! Te mindent megértesz ! És közben el-képzéled sincs semmiről, vagyis nem értesz semmit, és én beleőrülök lassan, hogy éppen a nagy megértésed miatt te semmibe nem őrülsz bele.

KOLNAY Ezt is érted? *(Bokához fordul)*

BOKA Mi történt veletek?

ÁTS Talán az bosszantja őket, hogy életben maradtak. satöbbi. És hogy ezzel valami nagy dolgot hoztak volna létre. És hogy ezt mégsem ismeri el nekik senki.

BOKA De mit kell elismerni ezen? Ez valami hőstett? Vagy csoda? A szentségit, mindenki meg van sértve, és senki nem tudja megmondani, tulajdonképpen mi-ért van megsértve. Mindannyian éltünk, és élünk, amennyi még visszavan. De mi a sajnálnivaló ezen? Mi a sértő? Mit kell felhánytorgatni belőle? Éltek előttünk mások is, élnek majd utánunk is, mi köze van ehhez a Pál-utcának?

CSÓNAKOS A magam részéről egyenesen büszke vagyok rá, mennyit éltem, és milyen jól.

BOKA *(még mindig az előbbi lendülettel)* Meglehet, csalódtatok közben. A grundon még nem ezt képzel-tétek, és nem kaphattok mindenki tényérsapkát, arany

betűvel. De miért kell most ezt az áhítatba bele-keverni? Most még minden világos. Később semmi nem lesz az. Most még itt a grund, az erőd, itt a gitt, a zászló, a Csele nővére, a sapka, mindenről tudjuk, miért van, és micsoda... és később majd persze összezavarodik minden, a Nemecek már nem fog meghalni a grundért, és a Nemecek né-ni elátkoz minket, és a Weisznek nem marad más, csak a Bunzen-lámpában az a smaragdzöld csík. De, nagyon kérek mindenkit ...

ÁTS Egy tábornok nem kér!

BOKA Akkor könyörgök mindenkinek, felejtse el vég-re, mi történt közben, azóta, és ne hozza be ide ... ÁTS ... a fűvészkertbe ...

BOKA ... se a grundra, közénk, ami tulajdonképpen még előttünk áll, és lelkesedésünket lelohaszthatja, és kedélyünket tönkretreheti, mert ez végre a nagy keservesen újra elért gyerekkor, és a legszívesebben egyikünk sem mozdulna ki belőle, mert itt még minden világos és meleg és pihés. Világosan fejeztem ki magamat?

ÁTS Ami jön, az úgyis jönni fog. Akár akarjuk, akár nem.

Például családot szeretnék majd, annak ide-jén persze, satöbbi, és úgy tervezem, az egyik fiamból gépészmérnök lesz, a másiktól meg jegyszédő, és utazni fogok például, Tátralomnicra például. És vigan élem világot, satöbbi. És akkor bevág majd az első válópör, aztán újra megnősülök, és megint szeretnék elmenni Tátralomnicra, de megint nem lehet, mert a gyerek nem fiú, hanem lány, és nem akar gépészmérnök lenni, és jegyszédő sem akar lenni, hanem sekrestyés, és megint elválok, és megint megnősülök, és megint el szeretnék menni Tátralomnicra.

WEISZ Satöbbi.

ÁTS Pontosan. *(Weiszhez)* Nagyon hálás vagyok, éppen ez nem jutott eszembe. *(A többiekhez)* Íme, egy példázat.

CSÓNAKOS És mi van a harmadik nővel?

ÁTS Megnyugtatlak, az is megvan, de mi a fenének kellene most a fűvészkertben éppen orea gondolnunk, amikor üldögélünk itt békességben, mint a kamaszok, és arra várunk, hogy a Geréb majd el-mondja, hogyan lehet a grundra bejutni, és üldögélünk tovább a tó partján, és ha egy kis szerencsém van, se az első feleségem nem jut eszembe, se a második. Vagyis a varázslat megtörtént, ezért is szeretek ide visszajönni.

WEISZ A Csónakos a harmadik nőt kérdi.

NAGY PÁSZTOR Ne bohóckodj a főnökkel, amikor lelke van.

WEISZ Én? Bohóckodok? Amikor csak azt mondom, amit a Csónakos?

NAGY PÁSZTOR Mégis bohóckodsz, bele is nyomlak a vízbe.

ÁTS Nekték amúgy is az meg az agyatokra, hogy a közlegény nálatok meghalt, vagy efféle. Rendben van, magánügy, ne kutassuk, neki az volt a hobbija, hogy hős lesz, oké. De aki másképpen is józanul gondolkodott, az végül is ezerféle eredményt tud felmutatni, a Csónakosnak, mint hallom, villanyfűtéses fürdőmedencéje van, a Gerébnak virág-üzlete, a Nagy Pásztor sertéshizlaldát nyit, a Még Nagyobb Pásztor meg fellép a Czája-cirkuszban. Ez mind pozitívum, hogy mást ne mondjak.

WEISZ Akkor ne mondj!

NAGY PÁSZTOR Miért? Nem tetszik?

WEISZ Mert ha mást is mondasz, illetve többet, akkor óhatatlanul hozzátesszed, hogy „satöbbi”, és akkor Bokának felmegy a vércukra, de amilyen kiscserkész, nem meri megmondani.

CSÓNAKOS *(Átshoz)* Honnan tudod, hogy fürdőmedencém lesz?

ÁTS Elmondtad. Nem is egyszer.

CSÓNAKOS És azt is mondtam, hogy majd ülök benne esténként?

ÁTS Ezt, ilyen kifejezetten, még nem mondtad. CSÓNAKOS És hogy ülök benne esténként, és hogy a villany fűti a vizet, és én csak ülök egymagamban, és fűttemek majd...? és mint milliomos, visszagondolok azokra az időkre, amikor teleszívtuk a tüdőnket levegővel ... ? *(Kolnayra néz)* ... várj, megpróbálom eltalálni a jelzőt, jó levegővel, tele-szívtuk friss levegővel, fényes levegővel... aztán

jött a por, a korom, a pernye, mit tudom én, mi-csoda jött, csak azt érzem, hogy egyre nehezebb levegőt venni, és enfiženám lesz a végén, és ha arra gondolok, hogy most itt ülök, vagy inkább fekszem, és összeszorul a szívem valami teljesen jelentéktelen marhaságért, hogy például a kis Wendauer átszalad a hidon, vagy hogy mi a Bokával meg a kis Nemecekkel csupa víz vagyunk, de se köhögni, se prüszkölni nem szabad, és hallgatjuk elképedve, mit csinál a Geréb, aki képes volt ide-jönni és elárulni, miképp lehet bejutni a Pál-utcába, és megfacsarodik a szívem, mert képes még megfacsarodni valami telekért, vagy ingatlanért, vagy mi a fene volt az a grund, amelyikből most nem is egy tucatot vehetek, és ahová csak úgy engedtek be minket, akkor, könyörületből, és aztán hipp-hopp, egyszer csak eladták a fejünk fölül. És még képesek lettünk volna meghalni érte mégis, marhák, mindahányan, talán még ez a szerencsétlen Geréb is ...

GERÉB *(felemeli az ujját)* No-no ... !

CSÓNAKOS De nem is ezt akarom mondani, hanem hogy ha akkor úgy maradtunk volna, . annak az áldott jó grundnak a földjén, és nem megyünk sehová, és bárha maradtam volna ott, vagy csináltam volna azt, amit a Nemecek, és az összes nómet a medencével együtt elcserélném, most az ő egyetlen jámbor és ártatlan kis köhögéséért ... isten engem úgy se-géljen! *(Kis csönd. Ebbe beleköhög valaki. Csónakos elneveti magát)* De nem kell komolyan venni, ha kiborulok, mert az idegvégződéseimet, ha felnöttem, persze szisztematikusan lerágom majd, és akkor már teljesen mindegy, hogy ide jövök vagy Paraguayba ... *(Weiszhez fordul)* ... most adhatsz egy szendvicset.

WEISZ *(ad neki. Kolnayhoz)* Meglepő, hogy ha felhevül, Csónakos milyen szép magyar szavakat talál meg!

KOLNAY Nem ez a meglepő. Hanem, hogy mintha köhögést hallottam volna.

WEISZ Te is?

KOLNAY Az előbb. Amikor a Csónakos beszélt. WEISZ

Talán az Áts volt.

NAGY PÁSZTOR *(figyelmeztetően felemeli az ujját)* Mit mondtam?

WEISZ Vagy inkább ... én. Ha nem az Áts, mert az, ugye ... <Nagy Pásztorra néz> ... nem lehetett ... akkor én. Gyakran köhíntek. *(Kolnayhoz)* Csak az nem világos, ezek után miért akarunk mi folyton ide visszajönni.

BOKA Mert ez azért mégiscsak játék.

NAGY PÁSZTOR *(kitör)* Hát akkor játsszunk már, mert ha végig filóztok, a lelkünkben törés támad, mintha elvált szülők gyerekei volnánk. És a bratyó és én azt várom, hogy legyen már végre valami einstand, mondjuk egy fürdetés, vagy öntsünk valakibe ricinusolajat, bánom is én, csak legyen már valami einstand! *(Átshoz)* Hallod?

ÁTS Hallom. Hallom. *(Gerébhez)* Gyere, és mondd! WEISZ

Kolnaykám, vedd a kalapodat, vagy a sapkát,

itt ezek az örültek megint elárulják a grundot, és nekünk úgy kell csinálni, mintha rövidnadrág volna rajtunk, hát ebből valami tragédia lesz újból, menjünk innen! *(Visszatolja Gerébet)* Menj vissza!

GERÉB *(mégis Áts Feri elé áll)*

BOKA Ne csináljátok, ez rossz vicc, Ernő mosolyogva néz ránk odafönről, csak szórakozunk egy kicsit, a turisták is szórakoznak, de én nem lehetek tábornok, ha nincsen csapat, és egyébként sem szabad mindent komolyan venni, mert ha komolyan vesszük, akkor belehalunk, és az kinek az érdeke, kérdem én, és nem törni kell, hanem mint a közmondás tartja, hajlani, az a jó kard!

WEISZ Boka! Te a nagy megértésben egészen össze-görbültél!

BOKA *(földhöz vágja a tányérsapkáját)* No, akkor csináljátok, amit akartok!

GERÉB *(Bokához, megérintve annak karját)* Várj. *(Átshoz)* A grundra nem a Pál-utca felől lehet bejutni, mert törvénybe van írva, hogy aki bemegy, annak be kell reteszelnie maga után az ajtót. *(Bokához)* Meg-mentem én a fesztivált, ne aggódj! *(Átshoz)* Van viszont egy másik bejárás, a Mária utca felől.

ÁTS Pontosabban ... hol?

GERÉB A gőzfürésznél.

KOLNAY Jézus!

ÁTS *(elgondolkozva Nagy Pásztorhoz)* Ugye, jó ötlet? GERÉB

És mivel a nevezett gőzfűrész miatt a kapu tárva-nyitva áll, a farakások között el lehet jutni

arra az átkozott grundra.

ÁTS Úgy mondd ... átkozott?

GERÉB Igaz, a dolog meglehetősen nehéz, mert a fa-rakások közt, az utcákban, erődök vannak.

ÁTS No, ezt például mi is tudtuk. *(Nagy Pásztorra néz)* Igaz?

NAGY PÁSZTOR Igaz.

GERÉB Bocsássatok meg, amiért nem tudtam, hogy tudjátok.

CSÓNAKOS Nem szégyenled magad?

GERÉB A legfontosabbat mindenesetre elhoztam. Vagyis a zászlójukat. *(Inge alá nyúl, mintha elövenne onnét valamit)* Zászló nélkül ugyanis nem jutnak semmire!

ÁTS Aha.

NAGY PÁSZTOR Kösd fel akkor, ide.

GERÉB *(úgy tesz, mintha az üres zászlórúdra felkötne valamit)* Igaz, úgy tetszhet majd egyeseknek, mintha ámulást követnének el. Hogy eladnám a grundot . . . *(Átsra néz)*

... satöbbi. Ámde először is, minden józanul gondolkodó ember tudja, hogy a grundot később úgyis eladják, másodsor pedig ... majd mélyen és önkritikusan megbánom az egészet. És én leszek a megtért bárány, és rögtön lakáskiutalást kapok. És ...*(a többiekre néz)* ... lehetséges, hogy a szép-lelkek most félrefordulnak, mert nem bírnak nézni, hogy pozitíve lökést adok az eseményeknek, és útjára indítom a jubileumot, amit az alapítvány elvár tőlünk ... *(Bokának szalutál)* .. szervusz!

BOKA *(szalutál)* Szervusz . . . és megértelek!

WEISZ Ez az. Mindenkit meg kell érteni.

GERÉB És meg se köszönöd, amit tettem?

BOKA Nagyon szépen köszönöm.

GERÉB Köszönjük ...

BOKA Köszönjük! *(Felveszi a tányérsapkát, leporolja, felteszi)* Szervusz!

GERÉB És ily módon az érdemem lesz az is, hogy ez-úttal a fürdetés elmaradt. És, mire a publikum ideér, már minden le van rendezve.

KOLNAY Nem le ... el van rendezve!

GERÉB Akkor . . . el van rendezve.

BOKA És itt jönne most az a rész, amit Geréb jóvoltából szintén megtakarítunk, vagyis hogy amikor szegénykém fenn ült a fán, és hallgatván a Geréb árulását ... *(Gerébhez)* ... már ne haragudj, kérlek, hogy ilyen durván fogalmazok, a valóság mindig sokkal bonyolultabb, semmint hogy egyetlen szóval megnevezni lehessen ... szóval, az a rész jönne, amikor ő, mit se számolva a később oly komor következményekkel, nem bírta tovább se lelki, se fizikai erővel, és egyszerűen lecsúszott a fáról, és Geréb szemébe mondta, hogy áruló, melyért annyi idő elmúltával most bocsánatot kérek, és a Nagy Pásztor ezért persze megfürdette, és ő azt vágta akkor kicsit meggondolatlanul a fűvészkertiek szemébe, hogy a fürdés jó volt, pedig vacogott, és azt is mondta szegénykém, hogy sokkal jobb volt a jeges vízben, mint a parton állni, és rajtam nevetni, és hogy ő inkább újesztendeig a vízben ült volna nyakig, semmint, hogy. össze-szűrné a levét a barátai ellenségével. *(Weiszhez)* Jól idézem?

WEISZ És szóról szóra azt is mondta, hogy „... engem meghívhattok magatok közé, és adhattok ajándékot, amennyit csak akartok, semmi közöm hozzátok!” ÁTS Ezt mondta volna?

WEISZ Szóról szóra ezt!

ÁTS Érdekes, erre már nem emlékszem.

CSÓNAKOS *(megtörli a szemét)* Pedig milyen szép jelenet volt!

WEISZ *(kis csönd után)* Pedig ezt mondta, és később aztán,

mint ismeretes, meghalt.

BOKA *(Átshoz)* Beengedhetjük akkor hát a turistákat? ÁTS

Csapat! *(Mindenki tisztelőleg)*

TURISTACSOPORT *(betüremkedik a kapun. Az egyik férfi: Ferenc József. A másik: a pápa. Századeleji öltözék)*

IDEGENVEZETŐNŐ Majesztét, őszentsége, hölgyeim ... *(belenéz a könyvébe)* „... gyönyörű tavaszi nap volt, a háború napja. Reggel esett az eső, és az iskolában a szünet alatt, a fiúk szomorúan néztek ki az ablakon. Azt hitték, az eső el fogja venni az egész

csatát. De dél felé szépen elállott az eső, és kitisztult az ég.

BOKA *(közbeszól)* Tessék csak nyugodtan használni a gukkert!

IDEGENVEZETŐNŐ „Egy órákor már ragyogott az édes tavaszi napsugár, fölszikadt a kövezet, s mikor a fiúk hazamentek az iskolából, megint meleg volt, és friss illatokat hozott a szellő a budai hegyekről. Ez volt a legszebb csata-időjárás, amit csak kívánni lehetett!” *(A fiúk felé fordul)* Csapat!

BOKA *(pukedlizik a turistacsoporthoz)* Felségték, illetve ... *(A közönség felé fordul)* ...Közönség! Grácia fejemnek, a Pál-utca története lesz most előadva, az igazán hitelesebb módon, tehát kegyes tapintattal.

ÁTS *(ugyancsak pukedlizik)* És, mivel vér nem folyhatik, mert az gusztustalan, és mi vagyunk az ellenség, pontosabban az ellenfelek, vagyis az Áts Feri meg a két Pásztor, kérem a szíves megértést, de legalább egy érdemes művész rendjelet.

JANÓ *(aki valamikor az elején eltűnt a színről, most megint beballag, pipázva nézi a gyülekezetet, leül hátul a sámlijára)*

BOKA *(közben)* És most megszólal a trombita ... *(Meg-nyomja a gombot. A magnó nem szólal meg)*

WEISZ *(előrántja a trombitát, kiszedi az újságpapírból)* Nem tudnád megfűjni?

KOLNAY *(csak ránéz a felajánlott trombitára, ő is izgatott, két kezét a szája elé teszi)* Trará ... trarararará...

NEMECSEK *(lejön a talapzatról. Megáll Boka előtt. Mosolyog. Szalutál. Általános elképedés. Kolnay „trararája” elfullad)*

NAGY PÁSZTOR *(egy lép előre. A felismerés örömeivel)* Nahát! Megismerem, főnök. Ez megy majd a vízbe!?

Összavarodott trombiták hangja

Függöny vagy sötét

II. RÉSZ

Minden ugyanúgy, mint az I. rész végén. A trombiták elhalkulnak

NEMECSEK *(áll Boka előtt, mosolyog, szalutál)*

BOKA *(miután senki nem mozdul, lassan felemeli a kezét, tévován, és szalutál ő is Nemeceknek. Fojtottan)* Gyerekek, csak óvatosan merek megmozdulni, ne-hogy elriasszam ezt a ködképet.

WEISZ *Hol van itt ködkép?*

BOKA *Az orrom előtt. Amelyik szalutál.*

WEISZ *Amelyik szalutál, az nem egy ködkép, hanem a Nemecek.*

NEMECSEK *(mosolyogva Weisz felé fordul, neki szalu-tál)*

BOKA *Ugyan már! (Nevet)*

NEMECSEK *(szalutálva visszafordul Bokához)*

BOKA *Ó odafönn van!*

NAGY PÁSZTOR *En viszont határozottan felismerem.*

BOKA *(csak a fejét meri, szalutáló kezével együtt, Nagy Pásztor felé fordítani)* És ugyanazt látod, amit én? Szervusz!

NAGY PÁSZTOR *Mi ugyan nem szoktunk szalutálgatni egymásnak, és azt se mondjuk, hogy szervusz, mégis határozottan felismerem ... mert aki előtted áll, azt nyomtam én a vízbe. (Maga felé fordítja Nemecekét)* Emlékszel? *(Szalutál neki)* Szervusz!

BOKA *Kérlek, Nagy Pásztor, egy közlegénynek nem vagy köteles azt mondani, hogy szervusz. Ernő ! Csak-ugyan te vagy?*

NEMECSEK *Hát persze, hogy én vagyok!*

NAGY PÁSZTOR *És azért vagyok képes felismerni őt ilyen határozottsággal, mert pontosan ugyanolyannak maradt meg, mint amilyen akkor volt.*

CSÓNAKOS *Te emlékszel még rá, milyen volt akkor?* BOKA *Jézus Mária! Hát akkor te vagy... Ernő?* IDEGENVEZETŐNŐ *Uraim... egy pillanat ... NEMECSEK (Bokához) Nem is örülsz?* BOKA *Dehogynem ... vagyis te, vagy a Nemecek Ernő ... (Feléje tapogat, mintha vak volna) Te vagy... ő... (Idegenvezetőnőnek) ... kezicsókolom ... a Nemecek!*

IDEGENVEZETŐNŐ *Kérem, Boka úr ... a lényegre ... !*

BOKA *De hát, a mindenségét ... miféle lényegre, ami-kor szemünk előtt a történelem legnagyobb csodája! (Megöleli Nemecekét)* De igen, igen, nagyszerű is örülünk neked, Ernő!

IDEGENVEZETŐNŐ *Rendben van, kérem, de mi lesz a beígért csatával?*

NEMECSEK *Most lesz a csata?*

BOKA *Nagyon örülünk, hogy lejöttél. De a csata nem érdekes.*

CSÓNAKOS *De hát hogyan jött le?*

KOLNAY *A lépcsőn, láthattad.*

CSÓNAKOS *És miért?*

KOLNAY *(Bokához) A magam részéről a dolgok ilyen fordulatára nem voltam felkészülve, következőképp távozom.*

BOKA *Nem távozatsz, csata előtt.*

KOLNAY *Már nem parancsolsz, se csata előtt, se után.*

BOKA *Csapat!*

KOLNAY *És hiába kiabálsz, hogy csapat! Akkor is távozom, mert ha a Nemecek itt van, és nem ott ... akkor valami furcsa dolog történt, és ilyenkor mindig a felelőst szokták keresni, mert ha furcsa, vagyis kategorizálhatatlan dolog történik, azt mindenki bűn-nek érzi, tehát bűnös is van, és a vizsgálat, nézzem akármelyik évtizedet, mindig nálam köt ki.*

BOKA *De hát csak azt kiáltottam, hogy... csapat!* WEISZ

Tudod, hogy nem szeretem a nyafogós Kolnayt,

de most igaz van, mert te, ha jobbat nem tudsz,

zavarodban mindig azt kiáltod ... csapat!

BOKA *Am ha ezt kiáltom, az vigyázzállást jelent, és akkor tilos mozogni.*

WEISZ *En nem mozgok, csak beszélek.*

CSÓNAKOS *A beszéd is mozgás ... (Mutatja) A szád-dal!*

WEISZ *Marha!*

IDEGENVEZETŐNŐ *Méltóztatnak végre figyelni is egy kicsit?*

BOKA *Azért állítottam őket vigyázzba. IDEGENVEZETŐNŐ*

Akkor megmagyarázná valaki...

de értelmesen... hogy mi folyik itt, és miért akadt

meg a program, holott a vendégek közt jelentős sze-

mélyiségek is vannak?

BOKA *A legjelentősebb személyiség itt most ... ő. (Nemecekhez) Mondd el te. Mi történt?*

NEMECSEK *Vigyázzban?*

BOKA *Pihenj!*

NEMECSEK *(egyedül ő szalutál még, és mindenkinek, aki felé csak fordul)* Jelentem, a trombitát hallottam. GERÉB

Jelentem, nem volt trombita.

NEMECSEK *(szalutálva tehát, most Gerébhez)* De igen-is

volt, jelentem, mert hallottam. És ha a trombitát hallom,

baj van a Pál-utcában, és akkor én jövök.

IDEGENVEZETŐNŐ *Kisfiam, egyelőre semmi bajt nem látok*

a Pál-utcában. Hacsak a program nem késik tovább.

KOLNAY *Jelentem, én befogtam az orromat, és véletlenül*

úgy csináltam, hogy... trarará ... trará. Ezt se azért, hogy

úgy szóljon, mintha trombita lenne, ha-nem... trarará,

trarará, szóval viccelődtem egy kicsit. Es az alapítvány se

tíltja meg senkinek, hogy viccelődjék egy kicsit.

WEISZ *No ne, majd elhiszik neked... ?! Amikor köz-*

tudott, hogy éppenséggel trombitaszót akartál utá-

nozni, mivel az enyémét megfűjni nem tudtad. KOLNAY

Nem tudtam megfűjni, mert eltömted vala-

mivel. (Csónakoshoz) Igaz?

CSÓNAKOS *Igaz. En ugyan megfűjtam, de nem szólt. WEISZ*

Kikérem magamnak, hogy eltömtem volna. CSÓNAKOS

Kikéred, papuskám, én meg kiadom. WEISZ És a te fűjásod

amúgy se ér sokat, mert neked,

papuskám, enfizemád van. És te annyit se tudsz fűj-

ni, hogy... pahh ...

CSÓNAKOS *Micsodám van nekem?*

WEISZ *Az enfizéma ... tüdőtagulás.*

CSÓNAKOS *Éppen nekem! Ne mondd!*

WEISZ *De, mondom. Sőt azt is mondom, hogy a Nemecek*

egyenesen azért jött le onnan, mert nem bírta nézni az

irigységteket, meg hogy a Kolnay befogja az orrát, és

hülyéskedik ...

KOLNAY *Tessék, a végén megint én leszek a bűnbak! WEISZ*

...és most szeretné eloszlatni a tulajdonjog körüli vitákat.

Igaz, Ernő?

KOLNAY Jelzem, éri csak a szükséghelyzetben folyamodtam az orromhoz. (Nemecsekhez) A jogos tulajdonos pedig én vagyok, mert a trombita ... és ez meg van írva a könyvben is ... az enyém!

IDEGENVEZETŐNŐ Uraim, az is benne van a könyv-ben, hogy itt valami csata szokott lenni, és mi ezért jöttünk ide.

BOKA Tüstént neki is kezdünk, kezicsókolom, de ahogy látni tetszik, megzavart bennünket ez a váratlan ... nem is tudom, minek mondjam.

ÁTS Megzavarta ... őket. De nem minket!

IDEGENVEZETŐNŐ (Nemecsekre) Ez a kis ember? BOKA Úgyszintén tetszik látni?

IDEGENVEZETŐNŐ (Nemecsekhez) A nevedet mondd, öcsi!

BOKA Hiszen ő a Nemecsek! (A talpazat betűire mutat)

IDEGENVEZETŐNŐ (megnyhül) A... azt hittem, valaki jegy nélkül jött be! (Megforgatja, megnézi Nemecseket, aki neki is szalutál) Tehát te fogod majd a földhöz vágni Áts Ferit?

ÁTS Kicsodát, kezicsókolom?

IDEGENVEZETŐNŐ (Bokához) Gratulálok. Honnét szedték elő?

ÁTS Engem nem vágott földhöz senki, kezeit csókolom.

IDEGENVEZETŐNŐ (a kezében tartott könyvre) Márpedig ebben világosan le van írva. (Nemecsekhez)

És hogyan csinálod? Belefejlesz a hasába?

ÁTS Hiába tetszik mutatni, az hibásan lett kinyomtatva.

CSÓNAKOS Ugyanis mindenütt, ahová a Nemecsek neve van írva, Csónakos olvasandó, kivéve a végső fejezetet.

IDEGENVEZETŐNŐ Akkor maga intézi el a fűvész-kertieket?

CSÓNAKOS Ó, nincs már arra szükség, megtettem én a nehéz időkben, amikor még gyerekek voltunk, és nem használtuk a fejünket, megmondhatja bárki.

IDEGENVEZETŐNŐ (Bokához) Rendben van, osszák el egymás közt a funkciókat, vagy osszák szét újra, de már jöjjön az akció.

BOKA Akkor tehát én mindenekelőtt elkiáltom, hogy ...csapat! (Mindenki vigyázzba áll)

KOLNAY (kis szünet után) Tessék, elkiáltottad. És mi értelme van ennek?

ÁTS Gyerekek, jussunk már valamire, mert bezárják a pénztárat.

WEISZ Vezényelj pihenjt, mert valami fontosat akarok mondani.

BOKA Pihenj ! Mondhatod!

WEISZ (Nemecsekre, aki még mindig szalutál) A köz-legényre ez nem vonatkozik?

BOKA Közlegény, pihenj ! Mondd, Weisz.

WEISZ Mondom. Nézd, Boka, ezek itt most azt értik az akción, hogy a Nemecsek nekiront az Áts Ferinek. Mert ezek nézik a nagykönyvet, és mindent úgy szeretnének, ahogyan meg van írva, és ha nem volna Nemecsek, akkor most eljátszhatnánk a szokásos pót-megoldást, de hát itt van Ernő, a trombitaügy miatt, nem tehetünk úgy, mintha nem volna itt. Következésképp meg kell csinálnunk, amit a klasszikus szöveg mond, mégpedig szó szerint, mert ezeknek nincs elég fantáziájuk, hogy elképzeljék csak az egészet, ezek vért akarnak látni, ezek befizettek, ezek innen addig el nem mennek.

BOKA Vagyis, hogy az Ernő ...

WEISZ Igen. Fogadok, azt várják.

ÁTS Kivéve engem, mert én egyáltalán nem várom. BOKA De hát a Nemecsek olyan vékonyka ehhez ...

nem ugorhatna' az Áts Ferinek inkább a Csónakos?

CSÓNAKOS Én?! Miért jutok éppen az eszedbe én? BOKA

Mert sokkal erősebb vagy.

CSÓNAKOS Erősebb voltam... de most már enfizémás vagyok. Kevés a levegőm. De annál több az eszem. Plusz még, tudod, hogy mennyit ér rajtam ez a zakó?

ÁTS Miért, mennyivel ér többet a te zakód, mint az enyém?

CSÓNAKOS Mert ez shetlandi zakó.

ÁTS És aztán ?

CSÓNAKOS És aztán Shetland-szigetéről való. Azért is hívják shetlandi zakónak. És rendkívül drága, mert a Shetland-szigeteken a kisbárányokat kivágják az anyjuk hasából, és ezért olyan rendkívül finom a sző-

vet, papuskám. (Megmorzsolja Áts zakójának szövetét) Ez meg öcska.

BOKA És ha levetnéd?

CSÓNAKOS Akkor megfázom. (Kis szünet után) Nézd, Boka, nagyon jól tudjuk mindannyian, hogy a könyv-ben egy kisfiúról van szó, az áll oda az Áts Feri elé, és ez a kisfiú vékony kisfiú, valamint szőke. Már-most ... (leveszi a sapkát) ... milyen vagyok én?

WEISZ Abban igaza van a Csónakosnak, hogy a szöveg ezt mondja.

CSÓNAKOS És aki szőke itt, és aki vékony, az a Nemecsek. (Odatolja Nemecseket Áts elé) Tessék. BOKA Nem is alacsonyabb!

CSÓNAKOS Majd berogyasztja a lábát, és alacsonyabb lesz. (Megüti Nemecsek térdét hátulról) Ereszkedj le egy kicsit, Ernő.

NEMECSEK (berogyasztja kicsit a lábait)

CSÓNAKOS (Bokához) Most már megfelel?

BOKA Ez így nem fair, a Nemecsek kisebb, nem járulhatok hozzá.

ÁTS És én sem. (Megütögeti Nemecseket) Állj fel, csak viccelnek. (Nemecsek nem egyenesedik ki) Az istenért, ez még nekem jön!

WEISZ Az van megírva csupán, hogy odaáll eléd, mint most, és egy fejjel kisebb, mint most, és a két kezét a magasba emeli, mégpedig tiltólag.

NEMECSEK Hogyan?

WEISZ Til-tó-lag. Nem olvastad?

KOLNAY Bolond. Hogyan olvashatta volna?

WEISZ Oppardon. (Bokához) Majd én beállítom, tábornok. (Nemecsekhez) Tiltólag, vagyis emeld fel a két kezedet Áts felé, mintha azt akarnád mondani neki, hogy „megállj !”, és mindjárt mondd is neki, hogy „megállj !”, mert az is benne van a könyvben. (Idegenvezetőnőhöz) Mit szól? Kivülről fújom az egészet!

NEMECSEK Akkor most mi van a könyvben?

WEISZ (Átsnak) Megállj !

NEMECSEK (utánozva Weiszet) Megállj!

ÁTS De hiszen állok! Gyerekek, az egésznek semmi értelme.

(Nagy Pásztorra néz) Ügye, nincs?

NAGY PÁSZTOR (előrelép) Nincs. Ha nem hagyjátok a főnököt... einstand. Meglesz az einstand. És van valakinek kifogása ez ellen?

NEMECSEK (Weiszhez Nagy Pásztorra mutatva) Neki is mondjam, hogy ... megállj?

NAGY PÁSZTOR Nekem semmit ne mondj, öcsi, mert szájon kaplak.

NEMECSEK Vagy előbb az Áts Ferit?

ÁTS Mi az, hogy az Áts Ferit?

NAGY PÁSZTOR (felemeli mutatóujját) Estand!

IDEGENVEZETŐNŐ Uraim, ne akarják elhitetni ve-

lem, hogy ez a vakarcs képes lesz akár csak meglökni

is azt a marha nagy embert!

ÁTS Ilyet nem is állít senki, kezicsókolom. (Egy lépést tesz előre, Boka felé, mert hozzá szól) Boka, találja-tok ki valami okosabb ...

NEMECSEK (közbevág) Megállj!

ÁTS ...valami okosabb megoldást, vegyétek elő például a gumi homokbombát ...

NEMECSEK Nem mondtam, hogy megállj?

ÁTS (ránéz Nemecsekre)

NEMECSEK (hirtelen felkapja Átsot, és a földhöz vág-ja. Por)

BOKA Megőrültél!?

TURISTACSOPORT (tapsol)

ÁTS (tápázkodik) Ez nem normális!

NAGY PÁSZTOR (elindul fenyegetően Nemecsek felé) WEISZ (belekapaszkodik Nagy Pásztor .karjába) Ne... ne. Az Ernő lázas! Beteg!

NAGY PÁSZTOR (a karjába kapaszkodó Weiszet a magasba emeli, úgy lép tovább Nemecsek felé) No,

öcsi, akkor most nekem mondd, hogy... megállj!

NEMECSEK (csengő hangon, kiáltva) Megállj!

WEISZ (kalimpál Nagy Pásztor magasba emelt karjáról lógva) Ne ... ! ne ... !

NEMECSEK (Weiszhez) Szállj le, főhadnagy. (Weisz el-ereszti Nagy Pásztor karját, földet ér. Nemecsek, Nagy Pásztorhoz)

Nem kiáltottam, hogy... megállj? (Megragadja és földhöz teremti Nagy Pásztort)

ÁTS (porolja magát) Egyikötök se normális, a Nemecsek Ernő se, az alapítvány se, de még az apostoli király se normális. (Idegenvezetőnőhöz) Megmondtam, kezicsókolom, és így is állapodtunk, hogy csak akkor vállalhatjuk ezt a munkát, ha nincs lökdöső-

dés, meg fizikai veszély, mert már egyikünk se gyerek. És lám, a végén fizethetem még a pucérját is.

NAGY PÁSZTOR *(csodálkozva ül a földön)* Meg az én pucérjomat, főnök, mert valakinek azt is ki kell fizetnie. *(Nemecsekhez, aki fenyegetően áll fölötte)* Ne haragudj, Ernő, de addig nem tudok elvonulni, amíg erre az Áts Feri parancsot nem ad.

NEMECSEK *(Áts Ferinek)* Akkor adj rá parancsot! Hogy képzelitek ti ezt? A grundon ... ?!

ÁTS Jaj, de buta vagy te!

NEMECSEK Nem adod ki a parancsot? Megállj ! *(Újból földhöz vágja Átsot)*

TURISTACSOPORT *(tapsol)*

WEISZ *(hajlong a tapsra, s közben Nemecsekre mutogat, mint egy cirkuszban)* A barátom ... Nemecsek .. Hungary, Ungarn! *(A nézőtér felé)* Vengrija.

CSÓNAKOS *(Nemecsekhez)* Hogyan tudod ezt ilyen szemvillanás alatt megcsinálni?

ÁTS *(tápáskodik)* Azt megnézhetitek, mikor teszem be ide még egyszer a lábamat! Csapat!

KOLNAY *(Weisznek)* Látod, ezek se tudnak végül mást mondani, mint hogy ... csapat!

WEISZ Várj ... masirozni azért mégiscsak jobban tudnak!

ÁTS Csapat, vi-gyázz!

BOKA Kérlek, Feri, ne vedd komolyan ezt a malórt, mire jutunk, ha nincs többet hadijáték, meg jubileumi program?

ÁTS Engem az, már megbocsáss, egyáltalán nem érdekel. *(A két Pásztorhoz)* Jobbra át! In-dulj! *(Elmasiroznak)*

BOKA *(Nemecsekhez)* No, ezt jól megcsináltad. NEMECSEK Várj, Boka, vannak itt más idegenek is! *(A turistacsoport felé indul)*

WEISZ Most én kiáltom ... megállj!

NEMECSEK Álljak meg, amikor ők itt bámészkodnak a grundon? *(Nekiront a turistacsoportnak. A turisták kimenekülnek)*

BOKA *(Idegenvezetőnőhöz)* Most mondja meg, mit csináljak?

IDEGENVEZETŐNŐ *(mérgesen)* Nekem teljesen mind-egy, mit csinál, Boka úr, de vagy elrekkentik nekem ezt a buzgó mócsingot újból, és visszatesszük a talapzatra, vagy kitalálnak neki valami békésebb eszme-rendet, de csináljanak vele akármit, efféle zavarnak előfordulnia még egyszer nem szabad. *(Észreveszi Nemecseket, aki már öléltte áll, szinte, hogy felöklelje. Idegenvezetőnő megsimogatja Nemecsek fejét)* Jól van, jól van, kis bikám, te még gyerek vagy, semmit nem értesz a felnőttek dolgából, nyugodj békében. *(Kimegy)*

NEMECSEK Mit akart mondani a néni?

BOKA Nézd, Ernő ... csillapodj le, és állj elélem. És ti is, kérlek, gyertek ide. *(Mindenkinek Boka köré lép, Nemecsek szalutál)* Most ne szalutálj, Nemecsek, mert komolyan akarok veled beszélni. *(Nemecsek leveszi a kezét)* És nemcsak én akarok veled komolyan beszélni, hanem az egész Pál-utcai csapat. És amit most majd előadok, abban, remélhetőleg mindenki egyet-ért, velem.

WEISZ Még meg sem mondtad, miben értsünk egyet. GERÉB Egyet fogunk érteni.

KOLNAY Miért, te már tudod?

GERÉB Jó ideje hallgatok, mert új helyzet állt elő, és csak azt várom, előbb vagy utóbb, az örömmámorból fölébredve, észrevegyétek: ez az új helyzet nem tart-ható soká. Éppen ezért intézkedésre van szükség. És ezek az intézkedések a saját javunkat kell hogy szolgálják, tehát helyesek. És lényegében csak egyetlen végső megoldást kínálhatnak az intézkedések, és ezt fogja elmondani a Boka, és ezért tudom előre, mit fog mondani, és hogy ez majd tetszeni fog nekünk.

BOKA *(Gerébhez)* Nem, azért ennyire nem egyszerű a dolog, mert most kétféle megoldást látok.

GERÉB És, szokás szerint, nem mersz dönteni?

BOKA Humánus módon kell megoldani a problémát, ehhez ragaszkodom. Ha semmi máshoz, de ehhez ... és ezúttal... igen!

GERÉB Akármelyiket választod, tulajdonképpen egyik sem humánus!

CSÓNAKOS Gyerekek, ha azért kellett a Bokát körbe-állnunk, hogy rejtélyes párbeszédet folytasson a Gerébbel, akkor én hazamegyek.

WEISZ Tulajdonképpen miről van szó?

KOLNAY Engem ne kérdezz, mert én itt se vagyok. BOKA Kedves barátom ... kedves Ernő. Figyelsz? NEMECSEK *(szalutál)* Jelentem, igen.

BOKA Nem kell mindig szalutálni. És azt se mondd, hogy jelentem. Mert sok minden megváltozott közben itt, és ezt még nem tudtuk elmagyarázni neked, ez a helyzet, Ernő. *(Körülnéz)* Így van?

WEISZ *(kis szünet után)* A magam részéről megvárom, hová akarsz kilyukadni.

GERÉB *(elneveti magát)* Hová? Hová? Tudjátok ti azt ... nagyon jól... mindannyian!

BOKA Ugyanis ... meg kell kérdeznünk, hogyan is képzeld te ezt a továbbiakban.

NEMECSEK *(leveszi a kezét, elkomorodik, most először)* Boka, nem értem.

BOKA Van például valami konkrét elképzelésed? KOLNAY Szeretném tudni, hogyan lehet egy elképzelés konkrét, amikor elképzelés.

WEISZ *(Kolnayhoz)* Muszáj ezt folyton csinálnod?

KOLNAY Mit, kérlek, mit?

BOKA *(Nemecsekhez)* Ha bejön például újból... mondjuk az Áts Feri?

NEMECSEK Bejön? Ide?

BOKA Jó, mondjuk, bejön.

NEMECSEK Nem érdekes ... földhöz vágom.

BOKA És ha bejön a Nagy Pásztor.

NEMECSEK Ót is földhöz vágom. Ez az én elképzelésem.

BOKA És csak ennyi?

NEMECSEK Persze, hogy ennyi. Elég, nem?

WEISZ Jelzem, az előbb mondta az Áts Feri, hogy soha többet nem jön ide. Így hát a kérdésed akadémikus.

GERÉB Várj. *(Nemecsekhez)* És hol lagnál... közben, amíg ... ne adj isten ... mégis visszajönné?

NEMECSEK Hogyhogy hol lagnék? Otthon.

GERÉB A kétszobás lakásban ...?

NEMECSEK Nem értem, mit akarsz ezzel.

GERÉB Csak azt, barátom, hogy te nem ismered a történetünket végig, következőképp arról se tudsz, hogy feltűnik a színen majd egy Csetneky nevezetű úr, aki legjobb megrendelője apádnak, és kényes izlése van, és nem szereti, ha próba közben zavarják... márpedig ha te a másik szobában laksz, Ernő, akkor előadódhat, hogy megint lázálmod lesz például, vagy kiáltozol, trombitát hallasz, mi több, az orrodát be-fogva trombitálsz magad is, vagy azt harsogod, hogy „roham”, „roham”, és akkor a Csetneky úrnak elmegy a kedve a Nemecsek-féle szabóságtól, és soha többet nem jön próbálni hozzátok a Rákos utcába, Ernő.

NEMECSEK Én ezt kiabálom?

GERÉB Ha álmodsz, mindig ezt kiabálsz, így igaz.

NEMECSEK *(kis töprengés után, elmosolyodva)* A múlt-kor egyébként nemcsak a trombitát hallottam, de becsületesemre azt is hallottam, hogy dobognak a lovak... GERÉB Lovak?!

WEISZ Benne van a könyvben!

GERÉB Pardon, de semmiféle lovak nem voltak a grundon, ezt nagyon jól tudjuk mindannyian. És az ilyenfajta álmok... bár a Weisz illetékesebb ezt ki-mondani ... nos, az ilyenfajta álmok tulajdonképpen látomások, sőt beteges kényszerképzetek! *(Weiszhez)* Nem jól mondom?

WEISZ Ilyen van. Hogy beteges kényszerképzetek. GERÉB Semmiképpen nem szerencsés ötlet tehát, ha hazamegy, Ernő. Már csak a szüleid miatt sem. Apád munkája miatt sem.

BOKA Gondolj a humanizmusra, Ernő!

NEMECSEK Mielőtt bármire is gondolnék, szeretnék megkérni benneteket, hogy ne mondjátok nekem folyton azt ... Ernő... mert attól én megijedek, mivel akkor voltam én igazán az, aki vagyok, ha csak kiabáltatok velem, hogy ide fuss, Nemecsek, és oda fuss, Nemecsek. De ha történt valami baj közben, vagy nem vagyok nektek jó a grundra, akkor mondjátok meg egyenesen, és ne legyetek velem jóságosak, mert egy közlegénnyel nem szoktak jóságosak lenni.

BOKA Mi a józan ész nevében akarunk szót érteni veled. És ez nagyon fontos.

NEMECSEK Jézus Máriám, mi történhetett, ha én nektek most egyszerre olyan fontos vagyok!? *(Kis szünet után, halkan)* Ami pedig a szállást illeti ... talán okosabb, ha' megszalom itt.

GERÉB Itt? Hol?

NEMECSEK Hát, a grundon. Megállapodtunk, és' be is tartottuk, hogy a grund mindig az, aminek éppen ki-nevezzük, és ha lehet például amerikai préri, meg nagyváros, meg erdő, meg rónaság, akkor miért ne lehetne mondjuk egy jól fűtött órszoba is? Én benne lakom, a Janó majd hoz fát. És nem teszi be a lábát az Áts Feri.

BOKA (*ingerülten*) Csakhogy a fűrésztelep télire be-zár, és a Janó hazamegy, mégpedig vagy Pozsonyba, vagy Bratislavába, de valahová északra, és leesik a hó, és akkor te is megfagsz, Ernő, amennyiben hús-vér ember vagy, Ernő!

GERÉB Míg, ha márvánnyá leszel újra, mint eddig voltál... és mi segíthetünk ebben... akkor nem fagsz meg, mert például a Vörösmarty se fagy meg, aki a róla elnevezett téren áll, és decembertől márciusig ponyvával van letakarva. (*Bokához*) Es ugye, azt mindannyiunk nevében megígérhetem, hogy mi is letakarjuk őt, igaz, Boka?

NEMECSEK Ez az a Vörösmarty, akiről tanultunk? BOKA Igen.

NEMECSEK És aki a Himnuszt írta?

BOKA Nem. A Szózatot.

GERÉB Akármít írt, látod, a ponyva mégse derogál neki.

NEMECSEK De hát ... Geréb ... nem értelek ... ha engem letakartok ponyvával, hogyan figyelhetem a grundot?

GERÉB (*Bokának*) Reménytelen.

CSÓNAKOS Tulajdonképpen mit akartok elérni nála? Beavathatnátok engem is.

GERÉB Miért? Nem jöttél rá?

CSÓNAKOS Valami dereng, de nem akarom lekésni a madridi gépet. Bármilyen problémátok merült föl közben, gyorsan oldjátok meg tehát, én mindenben benne vagyok, kivált, ha nem kerül egy vasba se. (*Nemecsekhez*) Papuskám, valamennyien nagyon szeretünk téged, és örülünk neki, hogy lejöttél ...onnan ...eszed ágában ne legyen visszamenni, punktum. (*Gerébhez*) Jól mondom?

GERÉB Kérlek, akkor inkább ne szólj bele. CSÓNAKOS Hogyhogy ne szóljak bele? Milyen alapon? BOKA Hát ilyen alapon ne, annyi szent. Nem veszed

észre, hogy éppen attól akarjuk megóvni, ami majd idelenn várna rá?

GERÉB Mert ő még azt hiszi, hogy a grund. meg az Áts Feri ... hiszen érted?

NEMECSEK Mi van az Áts Ferivel?

CSÓNAKOS Te azt hiszed, hogy én azt hiszem, ő azt hiszi. Nem világos.

BOKA A Nemecseknek, legalább neki, meg kell maradnia abban a szent áhitatban, amelyben most van, és ami már nekünk nincs meg.

CSÓNAKOS Hogyhogy nincs meg? Ezért jöttem én haza?

GERÉB A Nemecsek hallucinál. Megmondhatja a Weisz is, aki doktor.

WEISZ Dupla doktor.

GERÉB Akkor duplán megmondhatja, és mindannyiunk nevében.

KOLNAY Bocsánat, az én nevemben ne mondjon sem-mit, mert én itt se vagyok. És ha nem vagyok itt, nem is szólhatok bele.

WEISZ Miért? Te is hallucinálsz?

CSÓNAKOS Jó pofa a Kolnay. (*Kolnayhoz*) Mi vagy te? Bibic?

KOLNAY (*szárazon*) A bibic az egy madár.

CSÓNAKOS Persze hogy madár a bibic, és arról nevezetes, hogy mindenbe beleszól, és közben semmiféle felelősséget nem vállal, se egyénit, se kollektívet, rosszul számolsz, öregem, ha azt hiszed, hogy odakinn elfelejtettem magyarul, mert pontosan ez a bibic, és éppen ezért azt kell mondani neki, hogy... kuss. Bibic ... kuss!

KOLNAY És ezt nekem mondod?

CSÓNAKOS Ha bibic vagy, akkor neked.

WEISZ Jelzem, a bibic csakugyan egy madár, ebben igaza van a Kolnaynak, akit a sok nyafogásért nem szenvedhetek, de ebben most véletlenül igaza van. És akiről te beszélsz, az tulajdonképpen ember, és úgy hívják, gibic. Vagy kibic.

CSÓNAKOS Már ne haragudj ... hogyan lehetne ember? Amikor tanultunk is róla?

NEMECSEK Igaz, tegnap, a természetrajzórán. A bibic az egy galamb.

CSÓNAKOS Akkor most a Kolnay egy galamb? WEISZ Uraim, itt már mindenki hallucinál. (*Bokához*)

Tulajdonképpen mit akartok a Nemecsekkel csinálni?

Miért baj az, ha föltámadt?

BOKA Mert... amilyen örült... újból meghalna. És föláldozná magát értünk, és én ennek az áldozatnak a terhével élhetnék megint. Örülök tehát, hogy él ... és, ha orvosilag te is úgy látod ... hűsből van meg vérből...

WEISZ Úgy látom, de várj egy picit. (*Odalép Nemecsekhez, megfogja a pulzusát, belenéz a torkába*) Igen, igen.

BOKA Am ez csak a kérdés egyik része.

WEISZ Hogy hús-vér ember?

BOKA Ha ugyanis a Nemecsek életben marad, akkor senkit nem fog érdekelni többet a grund, vagyis az állásom elvész. És ez még a kisebbik baj. Elvész a ti különleges rangotok, vagyis, hogy Pál-utcai... férfiak.

CSÓNAKOS No, nem!

GERÉB Hát ez az!

BOKA Ráadásul a szegény Nemecseknek ugyanúgy ki kell lépnie a gyerekkorból, mint azt mi megtettük, és ezáltal nem tudjuk megkímélni őt se a családától, se egyebektől.

GERÉB És van ehhez jogunk? Csak ennyit kérdek.

WEISZ (*Nemecsekhez*) Most boldog vagy?

NEMECSEK Persze hogy boldog vagyok... a grundon!

GERÉB De ha idelelt hagyjuk őt a grundon, és nem odafönn álldogál a grundon, akkor egyszerűen szét-romboljuk a világgépét, mert képzelet a világról most még gyerekesek, de korántsem lesznek azok, ha megtudja, mennyi minden történt közben, és hogy mi már réges-régen nem vagyunk azok, akik akkor voltunk.

WEISZ És miért baj ez?

CSÓNAKOS Nézd, öreg, te mindenkibe belekötsz, mert dupla doktor vagy, és te úgy érzed, nagyokos. Csak-hogy a Geréb mégis mond valami elgondolkodtatót. WEISZ Mégpedig?

CSÓNAKOS Pontosán körvonalazni persze nem tudom. De nem is ez a lényeg.

WEISZ Hanem?

GERÉB Arra kérnénk ... esetleg ... hogy a megoldás érdekében nyomj be az Ernőnek valamit ... Ehhez például mit szólnál?

WEISZ Minek az érdekében? És micsodát?

GERÉB (*mutatja, hogy injekció*) Benyomsz neki, és kész. Csak a Boka nem meri mondani.

BOKA Én, a magam részéről, semmi ilyesféléről még csak tudni sem akarok. Mégis szeretném, hogy vala-mi módon visszajusson az Ernő az őt megillető hely-re, ahol nincs kitéve a kicsinyességnek, és hős marad továbbra is, akit nem gyötör sem a Csetneky úr, sem a mi gyöngeségünk tudata ... de az már, hogy mi-ként jut oda vissza, és miképpen lesz mumifikálva, azt tisztességérzetem tiltja elképzelni, hiszen még a feltételezésétől is visszaborzadok bármiféle erőszak-nak. (*Nemecsekhez*) Nem mennél vissza a magad jó-szántából, Ernő? (*Mivel Nemecsek semmi választ nem ad, Weiszhez*) Jó, ha meg akarod tenni, ami egy orvos kötelessége ilyen esetben, akkor nem ellenzem, de azt ne várjátok tőlem, hogy odanézzek. Injekciós tőd, gondolom, van.

WEISZ Van, mert cukros vagyok.

BOKA Hát akkor?

WEISZ (*elhülve*) Gyerekek, tulajdonképpen mit akar-tok csinálni?

GERÉB (*mutatja, hogy injekciót nyomjon Nemecsekbe*) Nem gond.

WEISZ És mit adok be?

GERÉB Neked magyarázzam? Benzint. (*Csónakosra néz*) Vagy, ha ez sokba kerül, petróleumot.

WEISZ De hát ... én letettem a hippokrátészi esküt! GERÉB

Vagyis arra esküdtél, hogy segítesz a bajba-jutottakon. És ki van bajban? Legfőképpen ő. És ha ő bajban van, úgyszintén bajban vagyunk mi is.

WEISZ Ám én soha nem praktizáltam!

GERÉB Egyszer el kell kezdeni.

WEISZ Én kutató orvos vagyok!

GERÉB Akkor most föl-kutatod a vénáját.

WEISZ Életemben nem találtam meg egy vénát! (*Majd-nem sír*) Ernő, kérlek szépen, menj vissza magadtól, mert ezek olyasmire akarnak rávenni engem, amitől visszaborzadok. (*Gerébhez, dühösen*) Mit gondolsz, ki vagyok én? Mengele?

GERÉB (*megrántja a vállát*) Az is orvos volt. KOLNAY (*Gerébhez*) Nem tudom elképzelni, mi érdeked fűződhet hozzá, hogy a Nemecekéből újra szobor legyen, amikor neked az volna a legjobb, ha mindenki elfelejtené őt is, meg téged is, meg az árulást is.

GERÉB És hogyan leszek akkor én világhírű, nem mondanád meg?

NEMECSEK Boka, mit csináljak?

CSÓNAKOS Ha nem akarja, az inge ujját, én majd felgyűröm. És leszorítom neked ... (*Weiszhez*) . . . a karját, gyáva féreg, csak jussunk már valamire.

WEISZ (*kétségbeesetten gesztikulálva*) Ne hozzatok ilyen helyzetbe, nagyon szépen kérem, inkább elő-adom, milyen ötletem támadt, és az senkit nem fog feszélyezni. Mi lenne például, ha visszarettenénk?

BOKA Mitől?

WEISZ Hát, hogy itt ... éljen, vagy hogyan is mondjam. (*Nemecekhez*) Nézd, ha idelenn maradsz, akkor az orvostudomány jelenlegi állása szerint, egy-szer csak vége lesz az áldott gyerekkornak, és hatni kezd rád az idő, és mindenféle rossz dolgok jönnek, előbb az ádámcsutkádnól ki, azután a fanszörzeted, és megnősülsz majd, vagy úgy jársz, mint a Kolnay, akinek mindenféle büntetést kellett kiállania, mert hagyta kiszáradni a gittet.

NEMECSEK (*Kolnayhoz*) Ez igaz?

KOLNAY És, öregem, mert én vagyok a pechmadár, a végén még ki kellett békülnöm a Barabással is.

NEMECSEK (*elmosolyodik*) Ó, a Barabás! És hol van most a Barabás?

KOLNAY Meghalt azóta.

NEMECSEK Mit csinált?

WEISZ Meg-halt, Ernő. Érted? És a kis Wendauer is meghalt, mert az első nagy háborúban beültették egy léggömbbe, de annak tartókötelét ellőtték, és így a Wendauert, pedig neki volt a legkisebb lába, egyszerűen elfújta a szél.

CSÓNAKOS No, az jó regény volt!

WEISZ És még csak egy olyan síremlék se jutott neki, mint ez itt!

NEMECSEK Várj! És minek kellett a Wendauernek a léggömb?

WEISZ Neki ugyan nem kellett, mert erőszakkal ültették bele, de tulajdonképpen arra szolgált, hogy onnét lássa a Wendauer, a jó magasból, mikor jön az el-lenség.

GERÉB Figyeled, Ernő? A jó magasból ... ! NEMECSEK De minek kellett ahhoz neki a léggömb

a fűvészkerben? Nem látta anélkül is? (*Bokához*) Én úgy emlékszem, nagyon is jól látta.

GERÉB (*Weiszhez*) Ez, így, reménytelen.

WEISZ És ez még mind semmi, barátom, a léggömb-bel, mert időközben feltalálták a repülőgépet is, és onnan előbb vasnyilakat szórtak le kézzel, aztán meg bombát, de ma már a bomba magától megy oda, ahova akar, mert két szép elektronikus szeme van, de az istenért, meg ne kérdezd, mi az, hogy elektronikus, amikor még a villanszerelőt se érted egészen.

NEMECSEK Akkor nem kérdezem, főhadnagy úr. (*Bokához*) Emlékszel, hogyan jártunk túl az eszén mégis a Wendauernek?

CSÓNAKOS Aproppó, öreg, mielőtt felmegy oda, mondj valami szépet, amit örökbe hagynál ránk, és mi föl-írhatnánk mindenhová.

GERÉB Azt hiszed, magától fel fog menni?

CSÓNAKOS Én semmit nem hiszek, én csak azt tudom, hogy a múltkor mindenfelét kiabált összevissza, de semmi értelmeset nem mondott tulajdonképpen, legföljebb, hogy roham, meg trará-trará, amivel nem sokra megy az ember, kivált nem idegenben, pedig hányszor kellett volna egy kis biztatás, mondjuk olyanféle, mint a Krasznahorka büszke vára, például, ami pedig korántsem olyan híres, mint a Pál-utca. És ezt csak azért rovom fel neked, mert az úszómedencében, amelyről te sajnos már nem tudsz, gyakran eszembe jutott ez a mulasztásod, és most itt az alkalom, ne haragudj.

GERÉB És még azt is várjuk meg, amíg ő kiötlök valamit? (*Csónakoshoz*) Majd mond valami szépet a Boka.

NEMECSEK (*Bokához*) Akkor most ne mondják sem-mit?

GERÉB Belemerülhetnél például a jeges vízbe. Az egy-szer már bevált.

BOKA Ilyet még egyszer nem engedek!

GERÉB Akkor hát mi legyen?

WEISZ Nézd, nekünk nagyon fontos vagy, Ernő. Mi jobban szeretünk mindenki másnál. Te tartod bennünk a lelket, és mi addig vagyunk valakik, ameddig a te példád fölöttünk ragyog. De ne tedd magad, mint példakép, tönkre. Ne ragaszkodj ehhez a világhoz. Ne akarj egyszerű szabó lenni, mert akkor se turista, se eszménykép, és mi lebegünk csak, por a levegőben. Ne vedd el hát az örömünket, Ernő!

NEMECSEK (*türelmét vesztve*) Gyerekek, én mindent megcsinálok, amit csak parancsba ad a Boka, a grund érdekében, ha úgy akarja, fára mászom, ha úgy akarja, vízbe merülök, és belehalok, de legyen értelme, vagyis hogy a szent földet ne tapossa meg az Áts Feri.

BOKA Csak hogy én most már nem tudok olyan parancsot adni, amibe belehalhatnál.

NEMECSEK Akkor belehalok magamtól!

BOKA Azt meg a mi lelkünk nem veszi magára. GERÉB Csiki-csuki ...

KOLNAY És, ha elmondanám, mennyi bánat éri majd?

Elmondanám az én példámat?

WEISZ Csak hajtogatod a te példádat, de egyikünk se tudja, miféle példa az. Egyébként is, Ernőnek a saját életköreiből kell kiindulnia. Eljönnek a turisták, mondjuk, a Rákos utcába. És mit találnak ott? Nem a hős emléket, hanem ifjabb Nemecek urat, aki egy-szerű szabómester. És eljönnek Áts Feriék a Rákos utcába ...

NEMECSEK Az Áts Feriék nem jöhetnek el a Rákos utcába.

CSÓNAKOS Mi bajod van velük, ennyi év után? WEISZ Mert egyébként összeadhatunk neked egy

ugyanolyan varrógépre, mint amilyen a Nemecek bácsié ...

GERÉB Legyen még egy-két ilyen ötleted és végképp nem fog visszamenni ... oda!

WEISZ Várj egy kicsit! (*Nemecekhez*) Ám, ha meg-vesszük a varrógépet, persze majd megnősülsz!

NEMECSEK (*zavart mosollyal*) Mit csinálók?

NEMECSEK NÉNI (*kézen fogva bevezeti a lányt, akin az I. részben látott öltözék van, fehér fátýollal ki-egészítve*) Áldja meg az isten magukat, fiúk, máris hozom a menyasszonyt! (*A lány kezét Nemecekébe teszi*) Fogd, Ernő, és el ne ereszd, ez a titka a boldogságnak, nem mindenféle rohángászás, az apád se engedte el az enyémet. (*Megnézi a párt, majdnem sírva*) És hogy én most milyen boldog vagyok!

LÁNY (*néhány lépést tesz előre-hátra Nemecekhez*)

NEMECSEK NÉNI Ugye, szépek!

CSÓNAKOS (*szalutál Nemeceknek*) Szervusz, az asszony igazán szép, szervusz! (*Bokához*) Most már mondhatom neki, hogy szervusz, mert hiszen századossá lett előléptetve, amikor trombitázott.

KOLNAY Trombitált!

NEMECSEK NÉNI Ne is említsék nekem ezt a szörnyű tusát, fiúk. Sokkal jobb lesz így, fiúk. (*Nemecekhez*) Ugye?

NEMECSEK, (*a lányhoz*) Azért hallottál valamit a grundról?

LÁNY (*fejét rázza*)

NEMECSEK Ahol olyan nagy hős voltam ... ?

LÁNY (*ránéz Nemecekre. Majd elmosolyodik, és meg-rázza a fejét*)

NEMECSEK Tudod, ott kell akkor elkezdenem, hogy volt egyszer egy grund, ami a pesti gyerekek alföldje, síkja, rónasága ... és a végtelenség, és a szabadság.

LÁNY (*mosolyogva a fejét rázza*)

NEMECSEK NÉNI (*Nemecekhez*) Ne mondd neki, hogy grund, mert mi idegen szavakat nem értünk. (*A többiekhez*) Tudják, fiúk, az én férjem és az én fiam csak egyszerű szabómester.

GERÉB Nem is nagyon fontos, hogy megértse, kezicsókolom, mert azt a grundot például én se tudom mindmáig megértetni.

NEMECSEK (a lánynak) Egy fűrésztelep mellett volt az a grund. És aki oda a mi engedélyünk nélkül be-jött, azt földhöz vágtam.

CSÓNAKOS Illetve ... én vágtam, de hadd mondja. (Nemecsekhez) Nem szólok, és ez az én nászajándékom, Ernő.

WEISZ Valamint a varrógép.

CSÓNAKOS Illetve ... abból a réám eső hányad. NEMECSEK (a lánynak) És volt sapkánk, piros-zöld,

a Csele nővere varrta, és volt zászlónk ... TURISTACSOPT (a harmincas évek öltözékében be-tódul)

IDEGENVEZETŐNŐ Itt látható, meine Damen und Herren, a semmiről nem nevezetes Nemecsek Ernő, aki édesatyja mesterségét folytatja, vagyis úri szabó, és a Rákos utcában laknak, kettő szoba, félkomfort, de persze a munka mindenkit szabadá tesz.

BOKA Tessék csak fotózni!

IDEGENVEZETŐNŐ És, igen, tessék csak fotózni.

TURISTACSOPT (nem fotózik, értetlenül áll)

IDEGENVEZETŐNŐ Már amennyire ebben a félhomályban és hagymaszagban egyáltalán lehetséges. Az idevágó passzus pedig ott van lenyomatva ... (mutatja a könyvet) ... ahol azt találjuk, hogy... (olvassa) ... „három órakor hazajött a szabó”.

NEMECSEK BÁCSI (karján kabátokkal bejön, megáll)

IDEGENVEZETŐNŐ „Az üzletben volt, ahonnan munkát hozott haza. Vigyázva, csöndesen nyitott be az ajtón, és nem is kérdezett semmit a feleségétől.”

NEMECSEK NÉNI Azért nem kérdezett semmit, mert nem is volt mit kérdeznie. Élünk mi, kérem, ahogyan élünk, és nincs is erről mit kérdezni. (Nemecsek bá-csira néz) Igaz?

IDEGENVEZETŐNŐ „Nem is kérdezett semmit a feleségétől, csak ránézett. És a felesége meg óréa nézett.” CSÓNAKOS Marha érdekes!

IDEGENVEZETŐNŐ „És mind a ketten értették is egy-mást. Csöndesen álltak egymással szemben, a szabó le se tette a kabátokat, amelyeket a karján hozott.”

CSÓNAKOS Boka! Végigvárjuk ezt az egészet?

IDEGENVEZETŐNŐ És itt áll, természetesen, hajdan-volt barátainak karájában, maga az ifjabb Nemecsek szabó is, aki, ha a sors másképp rendeli, nagy hős lehetett volna. És itt áll, és ahogy a nagykönyvben le van írva ... (belenéz a könyvbe) „... bizony meg-változott a Pál-utca egykor vidám közlegénye, most szomorú kapitánya ...” És hajdanvolt barátai, hogy helyzetét enyhítsenek, sorra finoman jelzik segítő-készségüket, vagyis ... (Bokára néz)

BOKA (lelkesen, magasba emelt kézzel) Ernő! Egy nadrágot!

IDEGENVEZETŐNŐ És mind rendeltek a szegény jó Ernőtől, aki a nagykönyv előírásait követve lesóványodott, és akinek a haja megnőtt, és az arca be-esett, mind rendeltek tőle jószívuén egy nadrágot.

WEISZ Én is!

KOLNAY Egy nadrág!

CSÓNAKOS És az enyémen hajtóka legyen alul, mert amióta a walesi herceg a sár miatt vagy az eső miatt, pontosan már nem tudom, de a Kis Royalból ki-lépve felgyűrte a szarát, ez a divat. Tudtad ezt, Ernő?

NEMECSEK NÉNI Még nem tudtuk, mert mi Pesten lakunk, a walesi herceg meg Budán lépett a tócsába, de az információt mindenestre nagyon szépen meg-köszönjük, lépést kell tartani a divattal, légy hálás, Ernő!

IDEGENVEZETŐNŐ És már csak annyit kell tudniok, hölgyek és urak, hogy az elmulasztott nagy lehetőségek szerény kis otthonába időnként megérkezik a nemes ellenfél csapata is, hogy vidám csokoládézással emlékezzék vissza azon szép időkre, amikor a Nemecsek Ernőt vízbe fojthatta volna.

Áts és a két Pásztor bemasírozik. Mindhármukon civil ruha, de rohamsisak van

NEMECSEK (mihelyt meglátja Átsot, elengedi a lány kezét és előreugrik. Kiált) Megállj!

ÁTS Várj, míg megállok. Csapat, állj! (A fűvészkertiek megállnak) Mit akarsz? (Nemecsek .nénihez) Jó meleg van itt, kezicsókolom. (Ernőhöz) No, most már megálltunk, satóbbi.

NEMECSEK De a jó keserves mindenségit! (Nekiront Átsnak, rádönti Nagy Pásztorra, s mindkettőjükre a

Még Nagyobb Pásztort. A sisakok elgurulnak) Hívott ide benneteket valaki?

TURISTACSOPT (hátrál)

NEMECSEK Nahát!

TURISTACSOPT (kihátrál a színről)

NEMECSEK (Idegenvezetőnőhöz) Előbb-utóbb megszületik a

kis Nemecsek, és mit fog szólni, ha meglátja az Áts Ferit?

BOKA (Idegenvezetőnőhöz) Klinikai eset, kezicsókolom.

IDEGENVEZETŐNŐ (mondana még valamit, de meg-gondolja, legyint, kimegy)

BOKA (kis csönd után) Ezt megint összebaromoltad!

ÁTS (a földön) Ernőkém, felkelhetünk? (Mivel választ nem kap, feláll, kezébe veszi a sisakját) Akartunk rendelni pedig néhány kincstári nadrágot is, mintegy félmilliót.

Feláll a két Pásztor is

De most mi legyen?

GERÉB Mégis jobb lett volna az injekció. Én meg-mondtam.

WEISZ (Áts vállát átkarolva kifelé megy vele) Most csak hallucinálunk, ne vedd komolyan, kérlek, mind-annyian meg vagyunk rendülve. És akkor gyere csak, a csapattal együtt, ha már az Ernő ... (elengedi Átsot, megrendülten Nemecsekhez fordul) ... barátom, lásd be végre, hogy nem vagy e világra való! Ne kényszeríts hát minket olyasmire, amit egykünk se akar!

NEMECSEK Miért? Ti nem akarjátok?

WEISZ Mit? Mondd meg, mit?

NEMECSEK (Bokához) Valami egészen másféle nyelven beszéltek?

KOLNAY Megmondtam! A beszéd tesz tönkre mindent. A locsifecsi.

CSÓNAKOS Bibic ... kuss! (Átshoz) Ferikém, a jövő ne aggasszon, mert legközelebb majd én megyek neked, és csak úgy csinállok, mintha csináltam volna valamit, efelől ne aggódj.

ÁTS (kezet csókol Nemecsek néniének) Nagyon szépen köszönjük hát a szíveslátást, majd kulturált körülmények között eljövünk újra. Csapat!

WEISZ De azért, remélem, most is egyszerre fogjátok

emelni a lábatokat! Nagyon imponál nekem!

ÁTS Persze! (A két Pásztorhoz) In-dulj! (Kimasíroz-nak)

WEISZ Elköszönünk maguktól is, kedves jó Nemecsek néni. És Nemecsek bácsi. (Kezet fognak) Vége a látomásnak, uraim, kár felidézni a jövőt.

Nemecsek néni, Nemecsek bácsi és a lány kimegy

KOLNAY És ha éppen az térítené őt jobb belátásra? WEISZ (eltöpreng) Hm.

KOLNAY Már, úgy értem, nem is az ő jövője. Hanem

a miénk. (Nemecsekhez) Végére is, szeretsz minket,

igaz? Vagy neked nem mi vagyunk a grund? NEMECSEK

Egészen meg vagyok zavarva. Mi az, amit

láttam az előbb?

WEISZ Kényszerképzet.

NEMECSEK Nem értem!

WEISZ Nem baj, nem is kell értened ... ha nincs hatással

rád, nem kell megértened.

NEMECSEK És hogyan nőülhetnék meg, ilyen nadrágban?

(Nemecseken háromnegyedes diáknadrág van) Akárki álmodta ezt, rosszul álmodta. És, ha varrógépet veszték nekem, megmondhatom előre, hogy géppuskát csinállok belőle, vagy páncéltörő ágyut. Éjszakánként ott ülök majd a spájzban, és reszelgetek, és csappantyút csinállok, és szétlövöm a fűvész-kertet. Nem tehetek mást, ha egyszer megfogadtuk, hogy a grund . (elcsuklik a hangja) ... és a zászló ...

KOLNAY Ne sirj, Ernő. Aki sírhatna, az én vagyok, Ernő.

NEMECSEK (sírva) Már megint azt mondjátok nekem, hogy

... Ernő ...! És milyen csúnya név ez!? GERÉB Miért? A

Nemecsek ... az szebb?

BOKA Nyugodj meg, ha akarod, visszavonom a száza-dosságot, és mindenki téged fog futtatni, mint egy lovat, de nyugodj meg.

NEMECSEK Persze hogy megnyugszom, ha te mondod, Boka!

BOKA Ezt mondom még, de semmi többet ezután én már

nem mondok ... (leveszi a tányérsapkát, a fejét

törli) . . . és a legszívesebben letépném innen az arany betűket is, hogy Pál-utca ... Mert mi nekünk ez az egész? Rémálom? 'Púp a hátunkra? (Tónust vált) Nézd, mi nem tudunk olyanok lenni, mint amilyen te vagy.

NEMECSEK *(elmosolyodik, már felszárította könnyeit)*

Nem is lehettek! Csupa főhadnagy, meg tábornok!

KOLNAY *(komoran)* Elmondom akkor én, hogy milye-nek vagyunk. Mert itt mindenki csak taktikázik, de senki nem meri megmondani az igazat. *(Álló helyben .körbeforog, és mind a négy égtájnak szalutál)* Szervusz. Szervusz. Szervusz. Szervusz.

CSÓNAKOS Ezt akartad elmondani?

WEISZ Csak jelezni szeretné, hogy megőrült.

KOLNAY Én? Aki mindvégig hallgatok?

WEISZ Ahhoz képest éppen elégszer szóltál közbe. Ki-vált a trombitánál.

KOLNAY Jó, nem bírtam fékezni magamat mindig, elég baj ... de most szíves engedelmekkel, engem is megillet valami figyelem.

WEISZ Ezen ne múljék, figyelünk!

KOLNAY De ilyen hangulatban persze nem tudok beszélni.

CSÓNAKOS És ki kért fel rá, hogy beszélj ? Itt állunk a legnagyobb zűrzavarban, az Ernő lejött, és nem megy vissza, nekem viszont vissza kell mennem Paraguayba, és kérdés, ezentúl repüljek-e ilyen hosszan, ha nincs meg az emlékültnesség, azon egyszerű oknál fogva, mert akire emlékeznénk, az körbekergeti az Áts Ferit, és legközelebb valami átút az agyában, és akkor a végén még engem fog körbekergetni. *(Weiszhez)* Mondd meg igaz orvosi lelkedre, nem így van?

KOLNAY Bocsánat, én tettem le a *garast*. *(Nemecsekhez)* Figyelsz?

NEMECSEK Jelentem, igen.

KOLNAY Jó. Figyelj.

WEISZ Ezt már mondtad!

KOLNAY *(egy megvető oldalpillantással Weiszre)* Csak azt akarom mondani neked, hogy irigyellek, Nemecsek közlegény, mert a te dolgod volt a könnyebb, mert lázrohamban kiabálni mindenki tud, már meg-bocsáss, de végigcsinálni mindazt, amit én csináltam végig. *(Elhallgat, megáll)*

CSÓNAKOS Mondd!

KOLNAY Mondom, csak nem tudom hol elkezdni.

CSÓNAKOS Tudod mit? Az elején!

KOLNAY Jó. *(Nemecsekhez fordul)* Figyelj. Mihelyt elmentél tőlünk, vagis akkor ... és nem sokkal rá, utána ... nos, volt egy óriási nagy háború.

WEISZ Ezt tudja az Ernő.

GERÉB Már honnan tudná? Mondd csak!

KOLNAY Volt tehát egy háború. Engem elvittek önkéntesnek.

Ne kutasd, hogyan függ össze a két szó, de elvittek önkéntesnek, és fel-alá rohangásztam. az-tán egy domboldalon, meg küsztam, mint az állat, és lóttek rám, és én is lóttek, de se engem nem találtak el, se én nem találtam el senkit, mégis meghalt vagy félmillió ember a mi oldalunkon, és egy fél-millió odaát az Isonzónál, persze, nem számoltam, úgyhogy pontos adatot mondani nem tudok, de nem is az én dolgom lett volna, hogy számoljak. Ám, hogy miért lóttunk és mi volt az értelme ott az olasz domboldalon az egésznek, ahová visszamentem később, mint turista, és mintha a hold túlfelére mentem volna, az nem derült ki se akkor, se később. Aztán ...

CSÓNAKOS Ne haragudj, de ha lehetne, egy kicsit gyorsabban. Úgy vázold fel inkább a nagy vonalakat.

KOLNAY Jó. *(Kis csönd után)* Aztán jegyre lehetett kapni az aszaltszilvát. Ki volt plakátozva, hogy hol lehet kiváltani, és kinek mennyi jár. Képzeld el ... aszaltszilvából!

NEMECSEK Nem tudom elképzelni, főhadnagy. GERÉB

Márpedig ... minél inkább elképzeled, annál jobb!

NEMECSEK *(Bokához)* Csakugyan nem lehetett kapni , aszaltszilvát? *(Kolnayhoz)* Ez mikor volt? Illetve... mikor lesz?

KOLNAY A Károlyi alatt. Vagy a Kun Bélánál. Figyelsz?

NEMECSEK Persze hogy figyelek!

WEISZ De ha ilyen összevissza beszélsz, egy szót se fog érteni! KOLNAY Mindégy, akkor is elmondom, mert egyszer el kell mondanom valakinek.

GERÉB És, meglehet, ettől fog visszarettenni végleg az Ernő. Maradjunk csöndben, gyerekek. *(Kolnayhoz)* Mi jött a szilva után?

KOLNAY Várj, koncentrálok ... Valami csodaszarvas, meg távházasság.

CSÓNAKOS Micsoda?!

WEISZ Senki nem kötelezhet, hogy ennyi hülyeséget végighallgassak.

KOLNAY *(mérgesen)* Akkor fogd be a füledet. *(Nemecsekhez)* Figyelsz?

GERÉB Látod, hogy figyel!

KOLNAY Szóval... hol is tartottam? Szóval... az egészben tulajdonképpen az a legrosszabb, hogy nem is tudom elmondani.

WEISZ Ez nyilvánvaló.

GERÉB Boka, állítsd vigyázzba a Weiszet.

BOKA Weisz főhadnagy!

WEISZ *(vigyázzba áll)* Akkor is egy zagyvaság!

KOLNAY És azt se tudom elmondani, ahogyan végig-csináltam mindent, ha azt mondták, ide menjek, én mentem, ha azt mondták, oda menjek, én mentem, és föltehetőleg ezért nem esett nagyobb bajom, éhez-ni igazából például soha nem éheztem, még amikor kitélepítettek, akkor se, és jó, másokat elverték, de engem nem, és jó, másokat fölakasztottak, de engem nem ... és ez mind jó. És ép mind a tíz köröm, és a gyomrom, és a hajam se hullott ki, és én vagyok az elegáns Kolnay, akinek hol jó az ipszilónja, hol nem, de valahogy mégse csinálhattam azt sohasem, amit szerettem volna, és legfőképpen ez a megalázó.

NEMECSEK Miért, mit szerettél volna?

KOLNAY Hogy elrepüljek Afrikába, és megkeressem a Kis Herceget.

NEMECSEK *(kis szünet után, Bokához)* Ezt most megint nem értem.

BOKA Én sem.

WEISZ *(Kolnayhoz)* Ezt szeretted volna?

KOLNAY Ezt.

WEISZ És ennyi?

KOLNAY Ennyi!

BOKA *(Weiszhez)* Te vigyázzban állsz!

WEISZ Még ha vigyázzban állok is, annyit mindenképpen meg kell jegyezni, hogy ez édeskevés ahhoz képest, ami engem ért, aki majdnem elfüstölögtem Auschwitzban, és egyenesen luxus énelőttem a Kis Herceget említeni.

NEMECSEK Igazából ki az Kis Herceg?

KOLNAY Ami neked a grund.

NEMECSEK *(Bokához)* Érted?

BOKA Mindenkinek van egy Kis Hercege. És egyikünk se éri el soha.

KOLNAY *(Nemecsekhez)* Nem baj, ha nem érted, úgy-sem értheted, bánom is, hogy elmondtam, mert igazából úgysem tudtam elmondani, és soha nem is fogom, mert másnak is van akkora lelke, mint nekem, a Weisz biztos rögtön közbe is fog szólni

WEISZ Bizony, közbeszólók ... van!

KOLNAY És más is ugyanígy pörög a saját története körül, mint ahogy én, és ugyanígy igazságtalannak hiszi, és igaza van a Csónakosnak, ha nem akarja lekésni a madridi gépet ... *(Csónakoshoz fordul)* Te biztos láttál már medúzát, én a Fekete-tengerben néztem egyszer ...

CSÓNAKOS *(bólogat)*

KOLNAY ... lüktet a vízben, és olyan, mint egy kupola vagy ejtőernyő, de ha valaki megemeli és ki-loccsantja a homokra, akkor mi lesz a medúzából, világ csodájából? Egy rakás szerencsétlenség, egy rakás kocsonya, már se színe, se formája nincsen, így vagyok ezzel én is, mesélhetem, szánakozva néztek csupán, mert amit a számon kiejtek, az már csak banalitás, hogy volt egyszer egy háború, meg egy másik háború, meg félttem, meg örültem, és szerelmes leveleket írtam... ez bizony banális, és benne én vagyok, barátaim, a legnagyobb banalitás, azzal vagyok csak igazán ...

WEISZ *(ráteszi a kezét Kolnayra, megszakítja)* Vennél legalább levegőt közben? *(Bokához)* Még megfullad nekem!

KOLNAY *(mint aki révületből ébred)* Mit akarsz? WEISZ Hogy vegyél közben levegőt. *(Kolnay nézi egy kicsit Weiszet, aztán ráborul a vállára, feltehetőleg sír)* Most miért vagy úgy kiborulva?

CSÓNAKOS Nagyon okos vagy a tudományoddal, Weisz, mert ha nem szólsz közbe, legfeljebb tovább mondja a sérelmeit, de mert közbeszóltál, kikészült. *(Nemecsekhez, fáradt félmosollyal)* Látod, ilyenek a felnőtt bácsik. *(Megütögeti Kolnay vállát, vigasztalóan)* Jól van, jól van, ipszilonkám, fő, hogy élünk.

BOKA Mást akartál, mást szerettél volna, főhadnagy, elhiszem. Mindannyian mást akartunk, és mást szerettünk volna. De elmondani, persze, már nem tudjuk, hogy mit... mert tulajdonképpen, amit szerettünk volna, úgyse csinálhattuk volna. Álljunk még mindig itt, klottgatyában?

NEMECSEK Hallgass el, Boka.

BOKA Hogy mondd?

NEMECSEK *(szalutál)* Hallgass el, tábornok, hallgass! *(Az utolsó szót már majdnem kiáltja. Majd csöndesebben)* Nem bírom, ha miattam sirtok.

BOKA Ki sír?

KOLNAY *(felemeli fejét Weisz válláról)* Senki. Már senki nem sír, Boka.

BOKA És miért sírna? Volt egyszer az életünkben egy nagy-nagy pillanat. Volt egyszer egy ifjúság, amikor azt szerettük, amit akartunk, és azt akartuk, amit szerettünk. Vagyis volt egyszer egy boldogság, akár-hányan nevetnek is ezen, vagy sírnak, egyre megy... és akárhogyan is el van tiltva ez a szó, a fene tudja, miért. *(A sapkájára mutat)* Ám, ezek a betűk ragyognak! *(Nagyobb lendülettel)* Ezek a betűk...

NEMECSEK *(felemeli a kezét)* Megállj! Visszamegyek... Boka!

KOLNAY Ernő, ne viccelődj, nem érdekes. Ki tudja rólad, ki voltál, és miért vagy itt, ha mi már nem leszünk? Agglegény vagyok, éppen elég lakást láttam kisöpörni, a fényképeket egy fonott kosárba te-szik, és elviszi majd a lomtalanítási akció... és nem lesz kíváncsi senki rá, miért és kiről beszél a fotó... és a szél a járdaszélről elfúj majd egypár szerelmes levelet, és akinek gyereke van, annak a régtől őrzött hajfürtjét is elfújja... és a lakást kifestik, és mások költöznek bele. És a grund sincs tovább akkor, és semmi sincs tovább. Sapkát le, fiúk, és mindenki hazamehet.

NEMECSEK *(dühösen, majdnem nekiugrik Kolnaynak)* De hát hogyan képzeled? Engem beleméritett a víz-be a Nagy Pásztor, és a fogam vacogott, és mégsem szóltam semmit! És engem meghívhattak volna maguk közé, és adhattak volna ajándékot, amennyit csak akarnak, de amikor te megfújtad a trombitát...

KOLNAY *(felragyog; jobb kezével megfogja Nemecsek száját)* Hallottátok? Mindenki hallotta?

WEISZ *(komoran)* Mindenki hallotta.

KOLNAY Vagyis, hogy én fújtam meg a trombitát!

CSÓNAKOS Ernő! Gondolj egy kicsit utána. Nem tévedsz?

KOLNAY Már hogyan tévedne? Az Ernő nem téved! *(Bokához)*

Csapat! Mondd, hogy ... csapat!

BOKA Mondjam?

GERÉB Az isten áldjon meg...!

BOKA *(kiált)* Csapat! *(Mindenki vigyázzba áll, tiszteleg)*

NEMECSEK *(előrejön a színpadon. Szalutál ő is)* És most elmegyek meghalni, és újból meghalok, és újból meg fogok halni, mert valakinek mindig meg kell halnia... és jönnek majd a turisták...

TURISTACSOPORT *(Idegenvezetőnővel együtt betüremkedik a kapun; ugyanaz az öltözék — vagyis jelenkori — mint első megjelenésükkor)*

NEMECSEK ...és elolvassák a nagykönyvből, amit soha nem fogok megismerni, hogy lehajol majd a Boka itt, ezen a földön, és úgy keresi a lábnyomokat, és a turisták is keresik majd, és nem találja senki...

TURISTACSOPORT *(egyszerre hajtja le a fejét, mint-ha a földet nézné; de egy helyben áll)*

NEMECSEK ...pedig bárki megismerhetné a lábnyomomat a csata helyén, mert még a Wendauernél is kisebb volt az én lábnyomom... és azért harcoltam abban a csatában, hogy másoknak maradjon meg a grund, mert én már tudtam, hogy többé úgyse látom a grundot... *(megcsúszik a hangja. Megáll. Két kar-ját felemeli, kitarja)* ...és a nagy könyv tizenhetedik oldalán ki lesz javítva az a beírás, hogy Nemecsek Ernő, kis betűvel... mert ezen beírás érvénytelen... és akárhányszor fog megszólalni a trombita... és akárhányszor röppen fel a zászló... a Nemecsek Ernő itt van, csupa nagybetűvel, és mindennünét látni lehet majd odafont... és ezt üzenem apámnak is, idősebb Nemecsek Ernőnek, akit soha senki meg nem kérdezett, és aki mást se csinált egész idő alatt, csak a gépet berregtette, és akit most úgyszintén elhagyok, hogy így maradjak meg mégis mindenki szemében... mert egy biztos pont nélkül, vagyis ahonnan minden mást mérni lehet, egyszerűen képtelenség élni. *(Bokához, visszafordulva)* Szólj a Janó-nak, segítsen... kicsit lázas vagyok.

JANÓ *(besiet; egy favödör van a kezében, és fehér gyolcs. Odalép Nemecsekhez. Átkarolja, megtámogatja. Elindulnak a színpadon hátrafelé)*

NEMECSEK *(váratlanul megáll, visszafordul)* De ha lázam van is, nem fogok köhögni, hogy tisztán értsétek...

JANÓ *(aggóva beleméri a gyolcsot a vödörbe)*

NEMECSEK *(elveszi a vizes ruhát, megtörli vele az arcát)* Nos, hogy értsétek... *(ijedten)* ...Boka! Hol a zászló? *(Egyetlen trombita szólal meg, de kristály-tisztán, halkán; és ugyanakkor fölmeleg a zászló is: piros-fehér. Nemecsek éppen csak odapillant, mosolyog, aztán elfogja a köhögés, összegörnyed, szája elé kapva a gyolcsot. A trombitaszó megerősödik)*